

Övergripande miljöfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår

- att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att ytterligare reformera tillståndsprocesserna för miljöpåverkande verksamheter och tillkännager detta för regeringen
- att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om kompensation vid inskränkningar i äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till gjorda satsningar, pågående arbete och gällande regelverk.

Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat i ett särskilt avsnitt.

I betänkandet finns tolv reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Stärkt lokal och regional miljö- och klimatmakt	7
Viss översyn av miljöbalken	10
Vindkraft	12
Tillståndsprocesser m.m.	15
Hållbar utveckling och miljömål m.m.	23
Finansiering av insatser för bevarande av bl.a. natur och hav	33
Subventioner.....	35
Kompensation vid inskränkningar i äganderätten.....	37
Buller från idrottsanläggningar.....	40
Motioner som bereds förenklat.....	43
Reservationer	44
1. Stärkt lokal och regional miljö- och klimatmakt, punkt 1 (C)	44
2. Kommunalt veto mot vindkraft, punkt 3 (V)	44
3. Tillståndsprocesser, punkt 5 (S, MP, V).....	45
4. Handläggningen av tillståndsärenden, punkt 6 (SD)	45
5. Prövningen av djurhållande verksamhet m.m., punkt 7 (KD)	46
6. Förändring av miljömålssystemet m.m., punkt 8 (M).....	47
7. Förändring av miljömålssystemet m.m., punkt 8 (C)	47
8. Ekosystemtjänster, punkt 9 (M, L)	48
9. Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö, punkt 10 (V).....	49
10. Finansiering av insatser för bevarande av bl.a. natur och hav, punkt 11 (L).....	49
11. Subventioner, punkt 12 (V)	50
12. Kompensation vid inskränkningar i äganderätten, punkt 13 (S, MP, V).....	51
Särskilda yttranden	52
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (M).....	52
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (SD)	52
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (C).....	52
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (L).....	52
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (KD).....	53
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	54
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	54
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	60

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Stärkt lokal och regional miljö- och klimatmakt

Riksdagen avslår motion

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 78 och 79.

Reservation 1 (C)

2. Viss översyn av miljöbalken

Riksdagen avslår motion

2017/18:2399 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M).

3. Kommunalt veto mot vindkraft

Riksdagen avslår motion

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 2 (V)

4. Vindkraft i fjällmiljöer

Riksdagen avslår motion

2017/18:2306 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD).

5. Tillståndprocesser

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att ytterligare reformera tillståndprocesserna för miljöpåverkande verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5–7 och avslår motion

2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 1.

Reservation 3 (S, MP, V)

6. Handläggningen av tillståndsärenden

Riksdagen avslår motion

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 16.

Reservation 4 (SD)

7. Prövningen av djurhållande verksamhet m.m.

Riksdagen avslår motion

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9.

Reservation 5 (KD)

8. Förändring av miljömålssystemet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 2 och 3,

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 och

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 32.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (C)

9. Ekosystemtjänster

Riksdagen avslår motion

2017/18:3354 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 8 (M, L)

10. Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö

Riksdagen avslår motion

2017/18:3363 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 9 (V)

11. Finansiering av insatser för bevarande av bl.a. natur och hav

Riksdagen avslår motion

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 10 (L)

12. Subventioner

Riksdagen avslår motion

2017/18:1149 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20.

Reservation 11 (V)

13. Kompensation vid inskränkningar i äganderätten

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om kompensation vid inskränkningar i äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3420 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 11.

Reservation 12 (S, MP, V)

14. Buller från idrottsanläggningar

Riksdagen avslår motion

2017/18:961 av Per Lodenius och Peter Helander (båda C).

15. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 27 mars 2018

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD), Marianne Pettersson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M) och Cassandra Sundin (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 46 motionsförslag om övergripande miljöfrågor från allmänna motionstiden 2017/18. Motionerna tar upp bl.a. frågor om stärkt miljö- och klimatmakt, vindkraft, tillståndprocesser, hållbar utveckling och miljömål, subventioner och kompensation vid inskränkningar i äganderätten.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om tillståndprocesser för miljöpåverkande verksamheter och tillkännager detta för regeringen. Utskottet föreslår vidare att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om kompensation vid inskränkningar i äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till pågående arbeten, gällande regelverk och gjorda satsningar.

Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat i ett särskilt avsnitt.

Betänkandet innehåller tolv reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD).

Utskottets överväganden

Stärkt lokal och regional miljö- och klimatmakt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att stärka den lokala miljö- och klimatmakten genom ökade möjligheter till beslutsfattande på lokal nivå.

Jämför reservation 1 (C).

Bakgrund

Med normgivningsmakten avses rätten att besluta om rättsregler, dvs. sådana regler som är bindande för enskilda och myndigheter och som gäller generellt. I regeringsformen (RF) benämns sådana regler föreskrifter. Normgivningsmakten regleras i huvudsak i 8 kap. regeringsformen, men bestämmelser om normgivning finns även i andra kapitel i regeringsformen samt i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 RF ska föreskrifter meddelas genom lag om de avser förhållandet mellan enskilda och det allmänna under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Enligt 8 kap. 9 § RF kan riksdagen bemyndiga en kommun att meddela föreskrifter enligt 2 § första stycket 2 om föreskrifterna avser

1. avgifter eller
2. skatt som syftar till att reglera trafikförhållandena i kommunen.

Bestämmelsen i 8 kap. 9 § RF kommenteras närmare i Holmberg m.fl., Grundlagarna (Zeteo, version den 1 januari 2015). I lagkommentaren anförts att 8 kap. 9 § RF reglerar möjligheterna för riksdagen att delegera normgivningsmakt direkt till kommunerna. De kommunala avgifterna kan sägas vara av tre olika slag: tvångsmässiga offentligrättsliga avgifter (belastande avgifter), frivilliga offentligrättsliga avgifter (icke-belastande avgifter) och övriga frivilliga avgifter (privaträttsliga avgifter). De offentligrättsliga avgifterna flyter in som avgifter i kommunernas obligatoriska verksamhet och de privaträttsliga som en följd av kommunernas fakultativa verksamhet. När det gäller de belastande avgifterna ger denna paragraf en möjlighet för riksdagen att delegera rätten att besluta om sådana avgifter direkt till kommunerna.

När det gäller kommunala avgifter (punkt 1) omfattar bemyndigandet endast avgifter som omfattas av 8 kap. 2 § första stycket 2 RF, dvs. de belastande avgifterna. En kommun kan tvinga en enskild att ta i anspråk en prestation inom en verksamhet som kommunen ålagts av riksdagen. Den

enskilde kan då vara tvungen att betala en avgift för prestationen. Avgiften är således tvångsmässig eftersom den enskilde helt saknar möjlighet att undgå avgiftsskyldigheten. Exempel på sådana avgifter är sotningsavgifter och renhållningsavgifter. Behörigheten att besluta om belastande kommunala avgifter kan ges åt kommunerna inte bara direkt av riksdagen med stöd av nu aktuell bestämmelse utan även genom subdelegation från regeringen enligt numera 8 kap. 10 § RF (se prop. 1973:90 s. 317).

När det gäller parkeringsavgifter och trängselskatt (punkt 2) är det, enligt 8 kap. 2 § RF jämförd med 8 kap. 3 §, en grundläggande princip att riksdagen har exklusiv normgivningskompetens på skatteområdet. Däremot är delegation möjlig när det gäller föreskrifter om avgifter. Frågan om gränsdragningen mellan skatter och avgifter har aktualiserats när det gäller kommunala parkeringsavgifter och s.k. trängselskatter.

Parkeringsavgifter regleras i lagen (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgifter för vissa upplåtelser av offentlig plats m.m. Den har alltså tillkommit före nuvarande RF. En särskild utredning, Parkeringsutredningen, ansåg att det fanns skäl att anta att parkeringsavgifterna är att betrakta som en skatt enligt RF. Det skulle alltså inte vara möjligt att ersätta 1957 års lag med en ny lag. Parkeringsutredningen förordade därför att parkeringsavgifternas konstitutionella status skulle övervägas särskilt (SOU 2006:109 s. 128 f.). Grundlagsutredningen ansåg det angeläget att föreskrifter om kommunala parkeringsavgifter kan meddelas av kommuner även i framtiden. Detta innebar visserligen ett avsteg från den grundläggande principen om riksdagen som ensam lagstiftare på skatteområdet. Utredningen framhöll att det dock var en etablerad ordning att kommuner meddelar föreskrifter om parkeringsavgifter och att det är fråga om en pålaga som får anses ligga i gränslandet mellan skatter och avgifter och således inte hör till de centrala delarna av skatteområdet. De kommunala parkeringsavgifterna förutsätter dessutom föreskrifter med bl.a. detaljerade geografiska uppgifter som lämpligast meddelas på kommunal nivå. Grundlagsutredningens bedömning var därför att föreskrifter om parkeringsavgifter bör kunna meddelas av kommuner även fortsättningsvis (SOU 2008:125 s. 562 f.).

Motsvarande problematik gäller de s.k. trängselskatterna, dvs. de pålagor som läggs på trafikanter som kör bil i Stockholms och Göteborgs kommuner enligt lagen (2004:629) om trängselskatt. Den skatten är konstruerad som en statlig skatt. Såväl trängselskatt som kommunala parkeringsavgifter är pålagor som inte bara tas ut av en kommuns egna medlemmar. Den kommunala beskattningsrätten är begränsad till de egna medlemmarna. Detta är emellertid en kommunalrättslig och inte en konstitutionell princip, och den ansågs därför inte utgöra ett hinder på grundlagsnivå för kommunal normgivning om trängselskatt eller parkeringsavgifter. Enligt Grundlagsutredningen borde de konstitutionella hindren för kommunerna att meddela föreskrifter om trängselskatt tas bort.

Grundlagsutredningen ansåg det emellertid inte vara lämpligt att ge kommunerna en direkt på RF grundad rätt att besluta föreskrifter om

trängselskatt och parkeringsavgifter. Det ansågs dessutom rimma mindre väl med RF:s grundprincip för normgivning att ge kommunerna en sådan rätt. RF bygger på att normgivningsmakten är fördelad mellan riksdagen och regeringen och att normgivning av andra organ måste ha stöd i ett bemyndigande. Kommunernas föreskriftsrätt på området borde därför förutsätta delegation (SOU 2008:125 s. 563). I likhet med vad som gäller för de kommunala avgifterna ansågs det att delegationen inte skulle gå via regeringen, utan en möjlighet till direktdelegation föreslogs.

Uttrycket trafikförhållanden har valts för att täcka både färd med fordon och parkering. Även om uttrycket i och för sig täcker även andra pålagor ansågs det inte kunna ge upphov till några tillämpningsproblem eftersom den närmare omfattningen av den föreskriftsrätt som delegeras bör framgå av riksdagens beslut (SOU 2008:125 s. 564). Regeringen och riksdagen anslöt sig till förslagen (prop. 2009/10:80 s. 226 f., bet. 2009/10:KU19 s. 57 f.). Det har i RF inte lagts fast hur regleringen ska utformas. Frågan huruvida och på vilket sätt möjligheten till delegation ska utnyttjas får riksdagen ta ställning till genom lag.

Motionen

I partimotion 2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 78 framhålls behovet av att stärka den lokala miljö- och klimatmakten genom att fler beslut om miljöregler och miljöavgifter ska kunna fattas lokalt. I samma motion (yrkande 79) anför motionärerna att regelverk ska utformas för att kommuner som vill satsa på spjutspetsteknik eller testa nya tekniker ska kunna göra det. Enligt motionärerna ska kommuner och regioner som vill använda ekonomiska styrmedel såsom trängselskatter och miljöavgifter kunna göra det. Motionärerna anser vidare att det ska vara tillåtet att utforma regler och avgifter efter miljöprestanda och råda över eventuella intäkter som dessa ger.

Kompletterande upplysningar

I februari 2013 överlämnade Vägtullsutredningen sitt slutbetänkande Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon (SOU 2013:3) till regeringen. Utredningen har bl.a. analyserat förutsättningarna och vilka villkor som bör gälla för riksdagens delegation av föreskriftsrätt till kommuner när det gäller trängselskatt. Utredningen har också tagit ställning till vilket organ som ska få intäkterna från trängselskatten och till vilket organ delegationen bör ges. Vidare har utformningen av påminnelse- och sanktionsavgifter vid utebliven betalning analyserats. Utredningen anser bl.a. att riksdagen även i fortsättningen ska meddela de huvudsakliga föreskrifterna och att skatten ska vara statlig. Utredningen bedömer att övervägande skäl talar emot en delegation av föreskriftsrätten till kommuner i de områden som för närvarande omfattas av trängselskatt, dvs. Stockholm och Göteborg. Det beror främst på att det redan har beslutats att stora statliga investeringar delvis ska finansieras

med intäkter från trängselskatten. I enlighet med utredningsdirektiven lämnar utredningen dock ett förslag på hur en delegation av föreskriftsrätten skulle kunna utformas.

Enligt uppgift från Regeringskansliet är Vägtullsutredningens förslag under beredning inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redovisningen ovan ska föreskrifter meddelas genom lag om de avser förhållandet mellan enskilda och det allmänna under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Gällande rätt medger dock att riksdagen i viss utsträckning överlåter normgivningsmakt till kommunerna när det gäller frågan om att meddela föreskrifter om avgifter. Enligt utskottets mening saknas det anledning att ta initiativ till någon ändring när det gäller de rättsliga förutsättningarna för att på lokal och kommunal nivå kunna meddela föreskrifter som gäller miljöavgifter och liknande. Utskottet avstyrker därför motion 2017/18:3686 (C) yrkande 78. När det gäller skatter är det en grundläggande princip att riksdagen har exklusiv normgivningskompetens på skatteområdet, men med stöd av 8 kap. 9 § andra stycket RF har riksdagen möjlighet att till kommuner delegera rätten att meddela föreskrifter om bl.a. trängselskatt. Frågan om, och i så fall på vilket sätt, denna konstitutionella möjlighet till delegation ska utnyttjas har utretts av Vägtullsutredningen. Detsamma gäller frågan om bl.a. vilket organ som i så fall ska få intäkterna från trängselskatten. Utredningens förslag är under beredning inom Regeringskansliet, och i avvaktan på utfallet av detta arbete föreslår utskottet att motion 2017/18:3686 (C) yrkande 79 avslås.

Viss översyn av miljöbalken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en viss översyn av miljöbalken.

Motionen

I motion 2017/18:2399 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) efterfrågas en översyn av miljöbalken. Motionären anser att det är oroväckande att klimatet inte särskilt pekats ut i miljöbalken, och med anledning av det bör miljöbalken ses över.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17: MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige behandlades regeringens förslag om att införa en ny klimatlag (prop. 2016/17:146) och vissa frågor kopplade till klimatet, bl.a. målen för den svenska klimatpolitiken. Av betänkandet framgår bl.a. följande (s. 14).

Regeringen föreslår att en klimatlag införs. Lagen innehåller grundläggande bestämmelser om regeringens klimatpolitiska arbete. Regeringen anför i propositionen att en klimatlag stärker förutsättningarna för ett effektivt arbete. Det allmänna ska enligt 1 kap. 2 § tredje stycket regeringsformen främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Sverige har också åtaganden enligt FN:s ramkonvention om klimatförändring. Dessa skyldigheter får anses inbegripa en skyldighet för det allmänna att agera för att se till att klimatsystemet inte förändras på ett skadligt sätt och att skydda samhällsmedborgarna mot potentiella effekter till följd av skadliga förändringar av klimatsystemet. Regeringen har ett ansvar för att se till att klimatpolitiken utformas i enlighet med detta. Ansvaret bör komma till tydligt uttryck i en författning. Därför bör det enligt regeringen införas en ny klimatlag. Genom att delar av regeringens klimatpolitiska arbete regleras i lag tydliggörs regeringens ansvar gentemot samhällsmedborgarna.

I sitt ställningstagande i denna del anförde utskottet följande (s. 25).

I likhet med regeringen bedömer utskottet att en reglering av det klimatpolitiska arbetet i lag ökar förutsättningarna för att arbetet även fortsättningsvis ska kunna bedrivas på ett långsiktigt och kontinuerligt sätt. En sådan reglering bidrar även till att klimatarbetet blir tydligare och mer transparent. Genom att införa en klimatlag sänder riksdagen och regeringen dessutom en viktig signal, såväl till de egna samhällsmedborgarna som till andra länder, om att den svenska staten tar klimatarbetet på allvar.

När det gäller frågan om klimatlagen som ett bindande regelverk vill utskottet ansluta sig till det som anförts i propositionen om riksdagens kontrollmakt enligt regeringsformen och om de politiska konsekvenser som ett avsteg från lagen – eller ett förslag att ändra lagen för att undvika en sådan överträdelse – skulle få. En lagreglering försvårar således ett agerande som motverkar, eller i otillräcklig grad främjar, möjligheten att nå klimatmålen. Utskottet finner att den föreslagna lagstiftningen är väl avvägd. Utskottet kan också konstatera att lagförslaget överensstämmer med den parlamentariska Miljömålsberedningens förslag. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

Den 15 juni 2017 beslutade riksdagen att bifalla regeringens förslag (bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320). Klimatlagen (2017:720) trädde som planerat i kraft den 1 januari 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att klimatfrågan – liksom många andra miljöfrågor – inte särskilt pekats ut i miljöbalken. Som framgår av redovisningen ovan har emellertid ansvaret för klimatet och klimatpolitiken nu kommit till uttryck i svensk lag genom antagandet av klimatlagen. Mot

denna bakgrund finner utskottet att motion 2017/18:2399 (M) kan lämnas utan någon ytterligare åtgärd.

Vindkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avskaffa den kommunala vetorätten mot vindkraft och om att se över möjliga åtgärder mot utbyggnad av vindkraft i fjällmiljöer.

Jämför reservation 2 (V).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5 bör möjligheten till kommunalt veto mot vindkraft avskaffas.

I motion 2017/18:2306 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD) anför motionärerna att man bör se över möjliga åtgärder mot utbyggnad av vindkraft i fjällmiljöer.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

Kommunalt veto mot vindkraft

Enligt 16 kap. 4 § första stycket miljöbalken får tillstånd till en anläggning för vindkraft endast ges om den kommun där anläggningen avses uppföras har tillstyrkt det. Av andra stycket följer att första stycket inte gäller om regeringen har tillåtit verksamheten enligt 17 kap. (17 kap. handlar om regeringens tillåtlighetsprövning av vissa slags verksamheter).

Den 19 juni 2017 redovisade Naturvårdsverket och Energimyndigheten det regeringsuppdrag om kommunal tillstyrkan av vindkraft som myndigheterna hade fått i sina regleringsbrev för 2016. Av sammanfattningen i skrivelsen (NV-00099-16 och EM 2016-4752) framgick bl.a. följande (s. 7).

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har haft i uppdrag av regeringen att följa upp och analysera hur planerings- och tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft har utvecklats, efter det att myndigheternas vägledning om kommunal tillstyrkan tagits fram. [...] I uppdraget har även ingått att föreslå åtgärder för att underlätta tillståndsprocessen, om myndigheterna bedömer att det finns behov av sådana. Mot bakgrund av den problembild som är kopplad till bestämmelsen (se kap. 5), bedömer myndigheterna att det finns ett behov av att underlätta tillståndsprocessen för vindkraftsetableringar och att göra den mer rättssäker än idag. [...]

Energimyndigheten och Naturvårdsverket rekommenderar att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken upphävs. Att ta bort bestämmelsen är den åtgärd av det totalt olika alternativ som studerats inom uppdraget (se kap. 6) som bäst uppfyller uppdragets mål om att tillståndsprocessen ska underlättas och bli mer rättssäker. Myndigheterna bedömer att miljöprövningen är fullgod även utan

kommunal tillstyrkan. De problem som förknippas med bestämmelsen åtgärdas i hög grad, utan att det uppstår negativa miljökonsekvenser. Genom att underlätta tillståndprocessen bedöms åtgärden förbättra förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft. Detta i sin tur bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. En fortsatt utbyggnad av vindkraft är också viktig för att kunna uppnå målet om ett 100 procent förnybart elsystem år 2040. Kommunernas inflytande över mark- och vattenanvändning i samband med vindkraftsetableringar minskar jämfört med idag, om bestämmelsen tas bort. Enligt myndigheternas bedömning skulle dock kommunerna även fortsättningsvis ha ett stort inflytande över var vindkraftverken lokaliseras. Kommunerna har en stark ställning som remissinstans när tillstånden prövas, och kan genom sin översiktsplanering styra lokalisering av vindkraften.

Enligt upplysningar från Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har Naturvårdsverkets och Energimyndighetens skrivelse varit på remiss och remisstiden gått ut. Beredning pågår nu i departementet.

Vindkraft i fjällmiljöer

Den 5 juni 2014 lämnade Naturvårdsverket en skrivelse till regeringen med förslag till en strategi för miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö (NV-04173-13). I sammanfattningen anförde Naturvårdsverket inledningsvis bl.a. att fjällområdet tillhör Europas mest opåverkade miljöer och att det har mycket höga natur- och upplevelsevärden. Den absoluta merparten av fjällområdet är även ett samiskt kulturlandskap där renen och den samiska renskötseln under lång tid varit en del av landskapet. Samtidigt finns ett ökande tryck av olika verksamheter i fjällområdet, vilket till vissa delar kan hota den känsliga fjällmiljön. Fjällområdets unika ekologiska funktion med stora sammanhängande oexploaterade naturmiljöer riskerar att på sikt kraftigt försämrans genom de olika anspråk på exploatering och annat nyttjande som aviseras av olika sektorer. För att bemöta de trender som finns och stärka arbetet med att nå miljö kvalitetsmålet föreslog Naturvårdsverket etappmål med tillhörande åtgärder för bl.a. områdena anspråk på fjällområdet och förutsättningar för ett betespräglat fjälllandskap. I skrivelsen anförde Naturvårdsverket också att man även hade identifierat ett antal andra viktiga områden där det krävs särskilda insatser, men som enligt verket inte bedömdes kräva etappmål.

För att bidra till att lösa problemen med olika intressens anspråk på mark och vatten och bristande planering föreslog Naturvårdsverket etappmålet att ”senast år 2018 har olika intressens behov och anspråk på mark och vatten i fjällområdet kartlagts och förslag tagits fram på hur dessa behov och anspråk kan vägas samman”. För att upprätthålla det betespräglade, storslagna landskapet och därigenom bidra till den biologiska mångfalden och kulturmiljö värden föreslogs etappmålet att ”år 2020 finns förutsättningar för ett hållbart renbete i fjällområdet”.

Utöver förslagen till etappmål lämnade Naturvårdsverket ytterligare förslag på insatser för att nå miljö kvalitetsmålet. Det som föreslogs var insatser för

områden med särskilda betesbehov, för särskilt värdefull natur, för kultur- miljövärden samt för bättre ledsystem. Insatserna skulle enligt Naturvårds- verket komma att bidra till förbättrade förutsättningar för biologisk mångfald, förbättrade upplevelsevärden för människor och förbättrad kunskap om fjällområdets natur- och kulturmiljövärden. Verket anförde också att insats- erna samtidigt skulle bidra till att minska intressekonflikter samt brister i regelverk, regelefterlevnad och planering. Avslutningsvis anförde Naturvårds- verket att de föreslagna åtgärderna och styrmedlen skulle bidra till att stärka fjällområdets förutsättningar för biologisk mångfald och till att bevara områdets upplevelsevärden och ett varsamt nyttjande av naturresurser, så att fjällområdets ekosystemtjänster bevaras eller stärks. Enligt Naturvårdsverket bedömdes förslagen, tillsammans med redan beslutade relevanta etappmål och befintliga styrmedel, vara kostnadseffektiva steg på vägen mot att nå miljö- kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö.

Frågan om vindkraft i fjällmiljöer behandlades av miljö- och jordbruks- utskottet i betänkande 2016/17: MJU22 Övergripande miljöfrågor. Av betänk- andet framgår följande (s. 19 f.).

Den 9 mars 2016 svarade dåvarande klimat- och miljöminister Åsa Romson på en skriftlig fråga (fr. 2015/16:872) om vad regeringen tänker göra för att förhindra negativ miljöpåverkan från vindkraftverk i de svenska fjällen. Av svaret framgår bl.a. att Sverige behöver en säker och tillförlitlig energiförsörjning som skapar möjligheter att kostnadseffektivt möta Sveriges högt ställda miljö- och klimatpolitiska ambitioner. Vindkraften har kommit att spela en allt större roll i det svenska elsystemet, inte minst för att minska beroendet av vattenkraft och kärnkraft. I frågesvaret anför ministern också att den svenska fjällvärlden hotas främst av den pågående klimatförändringen men att exploatering av bl.a. oförsiktigt lokaliserad vindkraft och gruvindustri också utgör potentiella hot. Naturvårdsverket bedömer att exploateringstrycket från vindkraft har minskat i fjällområdet de senaste åren. Det beror främst på att vindkraftverken på senare år blivit så höga att de kan byggas i skogsområden och att goda vindresurser därmed kan nyttiggöras. Exploatörerna kan alltså i dag planera vindkraftverken på höjdområden utanför fjällområdet. Det är därför angeläget att arbetet med fysisk planering för vindkraft fortsätter. Vidare anför ministern att Naturvårds- verket på regeringens uppdrag har lämnat förslag på åtgärder för att miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö ska nås (Naturvårdsverkets skrivelse den 5 juni 2014, Förslag till en strategi för miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö, NV-04173-13). [...] Avslutningsvis anför ministern att regeringen bereder förslagen som ska bidra till att miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö nås.

När det gäller miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö anför regeringen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg. omr. 20 s. 74) bl.a. att regeringens bedömning är att utvecklingen mot miljö kvalitetsmålet är negativ och att miljö kvalitetsmålet inte nås utan ytterligare åtgärder. Det är de pågående klimatförändringarna som påverk- ar fjällmiljön allra mest. Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag utrett och lämnat förslag till en strategi för att nå miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö med hjälp av etappmål, styrmedel och åtgärder. Strategin har remissbehandlats (M2013/1253/NM). Vidare anförts att regeringen under året har vidtagit vissa åtgärder i enlighet med strategin och att övriga förslag från strategin bereds i Regeringskansliet.

Exploateringsstrycket från gruvnäringen och vindkraftsetableringar har avtagit, vilket minskar negativ påverkan på den fjällnära naturmiljön. Regeringen bedömer att vindkraftutbyggnad i värdefulla fjällmiljöer kommer att minska mot bakgrund av att stora områden som utgör riksintresse för obrutet fjäll har undantagits när riksintressen för vindbruk har utsetts under 2013–2015.

Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet planeras en ny genomgång av Naturvårdsverkets skrivelse (NV-04173-13) för att bedöma om innehållet motiverar ytterligare åtgärder.

Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har upplyst om att Naturvårdsverkets förslag till nya etappmål inom miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö bereds i departementet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redovisningen ovan har Naturvårdsverket och Energi-myndigheten föreslagit att miljöbalkens bestämmelse om kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av ett vindkraftverk ska upphävas. Av redovisningen framgår också att förslaget har varit på remiss och att beredning nu pågår inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning att föreslå några åtgärder i frågan. Utskottet avstyrker därför motion 2017/18:3393 (V) yrkande 5.

När det gäller frågan om vindkraft i fjällmiljöer har Regeringskansliet upplyst utskottet om att det pågår viss beredning med anledning av innehållet i den skrivelse om miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö som Naturvårdsverket presenterade 2014. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017/18:2306 (SD) lämnas utan vidare åtgärd.

Tillståndsprocesser m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller motionsyrkanden om att ytterligare reformera tillståndsprocesserna för miljöpåverkande verksamheter.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om extra resurser till de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, om handläggningen av tillståndsärenden, om prövningen av djurhållande verksamhet och om samrådsförfarande vid anmälningspliktig verksamhet.

Jämför reservation 3 (S, MP, V), 4 (SD) och 5 (KD).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 påtalas att investeringar i miljö- och klimateffektiv teknik måste underlättas genom en förändring av tillståndsprocesser och tillsyn för att bättre beakta de samlade miljöeffekterna, och detta bör ske med hjälp av en riskbaserad prövning och

effektivare myndighetsutövning. Motionärerna anför bl.a. att systemet i grunden bör utformas så att resurser läggs på rätt saker, och att processens omfattning bör baseras på verksamhetens risk och miljöpåverkan. I samma motion (yrkande 6) förespråkar motionärerna att man bör införa ett grönt spår för verksamheter med mindre risk eller olika former av test- och provverksamhet. Enligt motionärerna (yrkande 7) måste myndigheterna ha en stödjande roll så att det blir lättare att göra rätt från början, dvs. ge råd och stöd redan innan en formell prövning inleds.

Enligt motion 2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 1 måste man överväga möjligheten att skjuta till extra resurser till de myndigheter som hanterar tillståndsärenden i syfte att korta ned handläggningstiderna.

I kommittémotion 2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 16 efterlyses att myndigheterna vid handläggningen av miljötillstånd i större omfattning än i dag arbetar proaktivt och behjälpligt gentemot företag som vill expandera. Motionärerna anför också bl.a. att det bör införas en bortre tidsgräns för hur lång handläggningstiden får vara i ett tillståndsärende.

Enligt kommittémotion 2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8 bör prövningen av djurhållande verksamhet koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer. I samma motion (yrkande 9) föreslås att kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet ska tas bort. Enligt motionärerna innebär detta krav såväl extra kostnader för den enskilde som att det tar längre tid att genomföra verksamhetsförändringar.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

Frågor om tillståndsprocesser och handläggningstider har på senare tid varit föremål för behandling i riksdagen, bl.a. i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU22 Övergripande miljöfrågor. Av betänkandet framgår bl.a. följande (s. 12 f.).

Regeringen beslutade i januari 2016 om en nyindustrialiseringsstrategi – Smart industri – för att främja en digitaliserad, innovativ och hållbar produktion i Sverige. I handlingsplanen för Smart industri konstateras bl.a. att miljöprövningen tar lång tid och hämmar utvecklingen för en mer hållbar produktion (se s. 11 f.). Följande åtgärder föreslås:

- Förslag till effektivare miljötillståndsprövning. Förslag till en mer effektiv och ändamålsenlig miljöprövningsprocess utarbetas. Det innefattar bl.a. effektivare tillämpning av bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar i miljöbalken i syfte att underlätta prövningsprocessen.
- Statistik för prövningstider. Regeringen avser att uppdra åt Naturvårdsverket att upprätta statistik för branscher, olika typer av ärenden och instanser för att följa ärendehanteringens av miljötillstånd över tid.
- Uppdrag om förslag för snabbare prövning. Regeringen avser att lämna ett uppdrag med syfte att föreslå ytterligare konkreta förändringar av regelverk och processer som kan effektivisera prövningsprocessen.
- En referensgrupp för kontinuerlig dialog om förbättringar. En referensgrupp för kontinuerlig dialog med representanter för näringslivet och myndigheter skapas i arbetet för att minska ledtiderna.

När det gäller de uppsatta målen för förenklingsarbetet på myndigheter, bl.a. frågan om minskade handläggningstider, har dessa relativt nyligen behandlats av näringsutskottet i betänkande 2016/17:NU12. Av betänkandet framgår bl.a. följande. Regeringens förenklingsarbete kommer som tidigare nämnts att under 2015–2018 inriktas mot områdena bättre service och mer ändamålsenliga regler som kommer att följas upp mot fyra mål. De två målen för bättre service är att det ska bli enklare att lämna uppgifter och att handläggningstiderna ska kortas. De två målen för mer ändamålsenliga regler är att de ska främja företagens tillväxt samt att kostnader till följd av regler ska minska. Som även tidigare har nämnts gav regeringen 2013 i uppdrag till Tillväxtverket, Bolagsverket och 13 andra myndigheter att följa upp och arbeta mot målen för förenklingsarbetet (N2013/5553/ENT) bl.a. i syfte att öka servicen och minska handläggningstiderna i det offentliga Sverige. Regeringen reviderade uppdraget 2014 till att omfatta ytterligare fyra myndigheter, och återrapporteringen ändrades med ett större fokus på att förändringar i kundnöjdhet, handläggningstider m.m. ska kunna följas på ett strukturerat sätt (N2014/05377/ENT). Följande mål och återrapporteringskrav ska följas upp:

- 2020 ska handläggningstiderna på myndigheterna ha minskat jämfört med 2014.
- 2020 ska fler företagare vara nöjda med sina kontakter med myndigheter än 2014.
- 2020 ska myndigheterna ha ett mer systematiskt samråd med företagare än 2014.

Tillväxtverket ska årligen rapportera hur uppdraget genomförs till Näringsdepartementet senast den 15 april. En slutrapport ska lämnas senast den 30 april 2021. Utskottet noterar att regeringens mål för att servicen till företag ska bli bättre är att det ska bli enklare att lämna uppgifter och att handläggningstider ska kortas. Vidare noterar utskottet att regeringen gett Tillväxtverket m.fl. myndigheter i uppdrag att följa upp och arbeta gentemot målen för förenklingsarbetet, bl.a. för att minska handläggningstiderna. Utskottet anser att regeringens insatser är lovvärda men otillräckliga. Många företag upplever att regelverken är krångliga och att mycket tid går åt till administration och handläggningstider. Enligt utskottets uppfattning kan detta vara såväl ett konkurrenskraftsproblem som en tröskel för företag att starta eller växa. Utskottet anser därför att regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att alla myndigheter som företag kommer i kontakt med ska sätta tydliga tidsgränser för sina handläggningstider. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Den 23 mars 2017 biföll riksdagen näringsutskottets förslag till riksdagsbeslut (bet. 2016/17:NU12, rskr. 2016/17:192).

När det gäller tillkännagivandet i riksdagsskrivelse 2016/17:192 har Regeringskansliet (Näringsdepartementet) uppgett att regeringen den 20 juli 2017 lämnade ett uppdrag till Tillväxtverket. Enligt uppdraget skulle Tillväxtverket ta fram ett kunskapsunderlag som visar hur myndigheternas handläggningsprocesser påverkar företagens konkurrenskraft och utveckling samt ge förslag på vilka åtgärder och metoder som är effektiva och ändamålsenliga för att korta ned handläggningstiderna. Uppdraget slutredovisades den 28 februari 2018, och ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet.

I Tillväxtverkets slutredovisning den 28 februari 2018, Enklare handläggningsprocesser och kortare handläggningstider för företag –

Kunskapsunderlag och åtgärdsförslag (dnr Å 2017-1197), sammanfattas utfallet av uppdraget på följande sätt.

Krämliga och onödigt långa handläggningsprocesser påverkar företagets konkurrenskraft negativt på flera sätt. Utifrån företagets perspektiv är det inte enbart viktigt att myndigheterna har en effektiv handläggning av sina respektive ärenden. För företaget är det minst lika viktigt att företagets hela process är enkel och snabb. Det finns tydliga skillnader i handläggnings-tider, hur enkla handläggningsprocesser är och hur nöjda företagen är mellan kommuner och regioner. Vad dessa skillnader beror på behöver Tillväxtverket mer tid för att grundligare undersöka. Det finns flera sätt att minska handläggningstider. Digitala lösningar är ett kraftfullt sätt att förenkla handläggningsprocesser och korta handläggningstider när regel- verken ger de förutsättningarna. Informationsutbyte och återanvändning av data kan få en väsentlig påverkan på arbetet med att effektivisera hand- läggningsprocesser. Men för att lyckas med att förbättra handläggnings- processer genom digitalisering gäller det att först börja med att se över och förbättra processen.

Tillväxtverket har inom ramen för uppdraget testat en tjänstdesign- metod för att ta fram förenklingsförslag. Veckosprintar har genomförts för att förenkla två handläggningsprocesser: tillstånd för nätkoncession och tillstånd för jordbruksverksamhet.

I slutredovisningen föreslår Tillväxtverket följande åtgärder för att fortsätta att effektivisera handläggningsprocesser och minska handläggningstider:

- Identifiera fler förenklingsförslag i handläggningsprocesser där förenkling för företag är angeläget. Använd och vidareutveckla den nya metoden.
- Verka för att regelverk utformas så att de ger förutsättningar för enkla handläggningsprocesser genom att utveckla Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredningar. Ge stöd för tidiga samråd med företagen.
- Verka för att fler myndigheter deltar i Ekonomistyrningsverkets utbildning Onödig efterfrågan för att förenkla handläggningsprocesser där målgruppen är företag. Tillväxtverket samverkar med Ekonomistyrnings- verket för att uppnå detta.
- Tillväxtverket utvecklar uppföljningen av förenklingsarbetet på 19 myndigheter, inom ramen för det regeringsuppdrag vi har, och ökar fokus på handläggningsprocesser och vilket stöd som efterfrågas inom det området.
- Utveckla en mer kommunikativ plattform för att samla kunskap och för- enklingens verktyg, med fokus på handläggningsprocesser.

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU22 Övergripande miljöfrågor anförde utskottet följande i sitt ställningstagande (s. 16).

Utskottets utgångspunkt är naturligtvis att det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning. Verksamheter som påverkar miljön negativt ska prövas noga, och hårda krav ska ställas på dessa för att skydda miljön. Samtidigt måste tillståndprocesserna utformas på ett sådant sätt att de inte i onödan hindrar, försenar eller fördröjer investeringar som moderniserar verksamheter, skapar jobb och tillväxt och i slutändan ofta minskar den samlade miljöpåverkan. Myndigheternas prövningar och krav på underlag ska vara enkla, förutsägbara och effektiva. En del i detta är att kraven på det underlag som krävs för prövning av en viss fråga inte ska ställas högre

än vad som är motiverat av miljöskäl. En annan del som måste åtgärdas är de generellt sett långa handläggningstiderna i tillståndsärenden. I detta avseende kan det t.ex. övervägas om företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder, och då ofta måste söka om sina tillstånd, bör premieras genom att ges en ”grön gräddfil” – dvs. en skyndsammare handläggning – i tillståndshanteringen. Vidare bör det ställas upp tydliga mål för hur lång tid handläggningen bör få ta i normalfallet i olika slags tillståndsärenden. Redovisningen ovan visar i och för sig att det pågår vissa arbeten för att förenkla tillståndsprocesserna och förkorta handläggningstiderna, men det finns ändå starka skäl att ta ytterligare steg i den riktning som utskottet nu har beskrivit för att förbättra tillståndsprocesserna. Detta bör ges regeringen till känna.

Den 31 maj 2017 beslutade riksdagen att bifalla miljö- och jordbruksutskottets förslag (bet. 2016/17: MJU22, rskr. 2016/17:289). Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har i fråga om detta tillkännagivande upplyst om att det pågår en utredning inom Regeringskansliet som behandlar de aktuella frågorna (dnr M2018/00234/Me). Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2018.

I regleringsbrevet för 2017 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att ta fram en modell för att årligen upprätta och redovisa statistik för miljö-tillståndsprovningen. Uppdraget redovisades genom en skrivelse den 28 september 2017 (NV-08966-16). Av Naturvårdsverkets pressmeddelande med anledning av skrivelsen framgick följande.

Modellen har utformats så att det för olika branscher, prövningsinstanser och mål- och ärendetyper ska vara möjligt att samla in, sammanställa, analysera och presentera statistik för hur lång provningstiden varit från ansökan till beslut och vilka faktorer som påverkat provningstiden. Statistiken kan komma till nytta genom att ge företag och andra aktörer som deltar i tillståndsprovningar bättre förutsägbarhet för hur lång tid ett ärende eller mål kan ta. För prövningsmyndigheterna kan modellen ge underlag för verksamhetsutveckling, och för Regeringskansliet och andra aktörer underlag för utredningar, bedömningar och beslut.

Naturvårdsverket bedömer att det på sikt ska vara möjligt att skapa samlad nationell statistik från både miljöprövningsdelegationer och mark- och miljödomstolar. Naturvårdsverket föreslår vidare att en långsiktig lösning bör ta utgångspunkt i myndigheternas pågående arbete med att digitalisera processer och information inom miljöområdet. Uppdraget har avgränsats till att omfatta provning av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter, samt vattenverksamheter som prövas i domstol i första instans. Naturvårdsverket föreslår att de myndigheter som prövar mål och ärenden, det vill säga mark- och miljödomstolarna respektive miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna, ska ansvara för att registrera de uppgifter som behövs för statistiken i sina befintliga ärendehanteringssystem. Statistiken ska därefter sammanställas i Domstolsverkets respektive länsstyrelsernas befintliga system för uppföljning.

På försommaren 2017 överlämnade regeringen proposition 2016/17:200 Miljöbedömningar till riksdagen. I propositionen föreslog regeringen ett nytt 6 kap. miljöbalken och följdändringar i sektorslagstiftningen. Regeringen föreslog att det nya 6 kap. miljöbalken skulle få en ny struktur och att vissa nya ord och uttryck skulle introduceras för att tydliggöra de processer i fråga om miljöbedömning som regleras i kapitlet. När det gäller miljöbedömning av

planer och program anförde regeringen att det nya kapitlet framför allt innehöll förtydliganden av det som redan gällde för att kraven i det s.k. SMB-direktivet om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan skulle få genomslag i tillämpningen. När det gällde miljöbedömning av verksamheter och åtgärder föreslogs ändringar som syftade till att genomföra de senaste ändringarna i det s.k. MKB-direktivet om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. Det föreslogs bl.a. nya och förtydligade krav på vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. Vidare föreslogs att bestämmelserna om miljöbedömning av verksamheter och åtgärder endast ska tillämpas på sådana verksamheter och åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I fråga om verksamheter och åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skulle, enligt förslaget, verksamhetsutövaren i stället ta fram en liten miljökonsekvensbeskrivning. Syftet med det förslaget var enligt regeringen att en miljöbedömning ska krävas i den utsträckning det är miljömässigt motiverat. Därutöver innehöll propositionen förslag om att bestämmelserna om samråd i 6 kap. miljöbalken skulle göras tillämpliga i ärenden om bearbetningskoncession enligt minerallagen. Lagändringarna föreslogs träda i kraft den 1 januari 2018.

Den nämnda propositionen och några följdmotioner behandlades av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2017/18:MJU5 Miljöbedömningar. När det gällde frågan om vilka verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, och som därmed ska miljöbedömas, uttalade utskottet följande (s. 29 f.).

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del. När det gäller frågan om vilka verksamheter och åtgärder som alltid ska antas ha en betydande miljöpåverkan, och för vilka en specifik miljöbedömning därmed blir obligatorisk, befarar utskottet att tillämpningen av bemyndigandet i 6 kap. 21 § miljöbalken kan få till följd att svenskt företagande drabbas av konkurrensmässiga nackdelar. Utskottet vill därför understryka att det saknas anledning att tillämpa bemyndigandet på ett sätt som gör att det svenska regelverket går längre än vad MKB-direktivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet kräver. Direktivet innehåller konkreta anvisningar om vilka verksamheter och åtgärder som alltid ska antas ha en betydande miljöpåverkan. Av direktivet följer också för vilka åtgärder och verksamheter frågan om miljöpåverkan, och därmed också frågan om behovet av miljöbedömning, ska bedömas från fall till fall. Regeringen bör därför säkerställa att svenska bestämmelser om kategorisering av verksamheter och åtgärder överensstämmer med direktivet i detta avseende, men att omfattningen inte utökas till verksamheter som i dag inte omfattas. Det bör finnas möjlighet till en inledande fall-till-fall-bedömning för den grupp av verksamheter och åtgärder som enligt direktivet inte ska genomgå en obligatorisk miljöbedömning. Genom att anpassa det svenska regelverket till direktivets bestämmelser kan resurserna fokuseras på de verksamheter och åtgärder som kan komma att ha väsentlig påverkan på miljön. Detta bör tillkännages för regeringen.

I fråga om vad som skulle gälla för innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen inom ramen för den specifika miljöbedömningen m.m. anförde utskottet följande i sitt ställningstagande (s. 30 f.).

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del. Genom ändringsdirektivet införs nya krav på vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. I förslaget till 6 kap. 35 § miljöbalken finns en lista över vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla. Därutöver föreslås att regeringen ska få utfärda ytterligare föreskrifter om vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla och hur den ska tas fram, och det är därför omöjligt att överblicka vilka krav som kan komma att ställas på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen. Utskottet konstaterar att detta inte ligger helt i linje med det som anförs inledningsvis i propositionen, nämligen att syftet med förslagen till ändring i miljöbalken i detta avseende är att förtydliga vad en miljökonsekvensbeskrivning måste innehålla. Utskottet anser att i den utsträckning regeringen avser att utfärda ytterligare föreskrifter för vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla bör dessa föreskrifter överensstämma med de krav som ställs i MKB-direktivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet. Eventuella ytterligare föreskrifter bör inte gälla för alla verksamheter och åtgärder generellt. Om det finns behov av att i någon del utöka kraven på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll bör dessa tydligt kopplas till olika verksamhetstypers särskilda egenskaper eller förutsättningar. Detta bör tillkännages för regeringen.

I en av följdmotionerna till propositionen efterfrågades en utvärdering av den nya lagstiftningen, och med anledning av det anförde utskottet följande (s. 34 f.).

Enligt propositionen har regeringen för avsikt att följa utvecklingen av hur den föreslagna nya lagstiftningen i vissa avseenden tillämpas och får genomslag i praktiken. Utskottet välkomnar naturligtvis denna ambition men menar samtidigt att det är angeläget att redan nu planera för att efter några år – utöver att fullgöra den rapportering till kommissionen som direktivet föreskriver – genomföra en utvärdering av den nya lagstiftningen. Det kommer visserligen sannolikt att vara så att det inte har hunnit utvecklas någon riklig praxis efter en så pass kort tidsperiod, men det kan ändå finnas ett stort värde i att så långt det är möjligt göra en tidig utvärdering. Områden som eventuellt skulle kunna omfattas av en sådan utvärdering skulle kunna vara t.ex. hur myndigheterna stöttar verksamhetsutövarna i miljöbedömningsprocessen och hur myndigheter och verksamhetsutövare uppfattar att den nya lagstiftningen fungerar i praktiken. Det kan därefter vara lämpligt att följa upp med ännu en utvärdering efter ytterligare ett antal år. Detta bör tillkännages för regeringen.

Den 25 oktober 2017 beslutade riksdagen att bifalla regeringens och utskottets förslag (bet. 2017/18:MJU5, rskr. 2017/18:20). Lagändringarna trädde som planerat i kraft den 1 januari 2018.

Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har lämnat upplysningar om vad som därefter har hänt med anledning av tillkännagivandena i riksdagsskrivelse 2017/18:20. När det gäller det första tillkännagivandet, dvs. om vilka verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och som därmed ska miljöbedömas, hade Naturvårdsverket under 2017 i uppdrag av regeringen att se över förteckningen över verksamheter och åtgärder som enligt vad regeringen har föreskrivit ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Naturvårdsverket redovisade uppdraget den 14 december 2017 (dnr M2017/03195/R). Naturvårdsverket har i sitt arbete

haft som utgångspunkt att det inte ska ställas mer långtgående krav på verksamhetsutövare än vad som följer av MKB-direktivet, om det inte är motiverat för att uppnå ett tillräckligt miljöskydd, och vidare att ett önskvärt resultat är att regelverket ska vara enkelt att tillämpa. Regeringskansliet kommer nu att inleda ett arbete med att bereda det underlag som Naturvårdsverket har redovisat. De frågor som riksdagen tar upp i tillkännagivandet kommer att behandlas inom ramen för det ärendet.

När det gäller det andra tillkännagivandet, dvs. om innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen inom ramen för den specifika miljöbedömningen, har departementet uppgett att regeringen den 2 november 2017 fattade beslut om en ny miljöbedömningsförordning (SFS 2017:966). De närmare krav på innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning som framgår av förordningen går inte längre än kraven som följer av MKB-direktivet.

När det gäller det tredje tillkännagivandet, dvs. om utvärdering av den nya lagstiftningen, har departementet uppgett att en utvärdering bör göras när den nya lagstiftningen hunnit vara i kraft i så länge att en utvärdering blir meningsfull.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan framhållas att utskottet ser positivt på de arbeten som nu pågår med anledning av det senaste årets tillkännagivanden om tillståndprocesser och handläggningstider. Utskottets förhoppning är också att de nyligen gjorda ändringarna i bl.a. miljöbalken så småningom ska leda till en positiv utveckling när det gäller att förenkla och förkorta tillståndprocesserna, vilket var ett av syftena med lagändringarna. Enligt utskottet finns det dock starka skäl för att ytterligare fortsätta arbetet med att förbättra tillståndprocesserna. Det är bl.a. viktigt att de förslag till åtgärder för effektivisering och förkortade handläggningstider som Tillväxtverket nyligen har presenterat omsätts i konkreta åtgärder. Detsamma gäller det som Naturvårdsverket har anfört och föreslagit med anledning av de regeringsuppdrag som verket redovisade i september och december 2017. Det som nu har anförts bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrker utskottet motion 2017/18:3686 (C) yrkandena 5–7. Utskottet föreslår att motionerna 2017/18:1149 (C) yrkande 1, 2017/18:900 (SD) yrkande 16 och 2017/18:3426 (KD) yrkandena 8 och 9 lämnas utan åtgärd i den utsträckning de inte kan anses tillgodosedda med vad som anförts ovan.

Hållbar utveckling och miljömål m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hur miljömålssystemet bör ses över och förändras, om hur arbetet för en hållbar utveckling bör bedrivas och om att aktualisera Miljömyndighetsutredningens förslag.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om arbetet med ekosystemtjänster.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett etappmål inom miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Jämför reservation 6 (M), 7 (C), 8 (M, L) och 9 (V).

Bakgrund

Enligt 1 kap. 2 § tredje stycket RF ska det allmänna främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2001/02:72 s. 23) anfördes bl.a. följande.

Författningsutredningen har föreslagit att grundlagsbestämmelsens ordalydelse ska knyta an till miljöbalkens målsättningsparagraf (1 kap. 1 §), som utförligt beskriver syftet med svensk miljöpolitik. Regeringen anser att utredningens förslag är väl övervägt. Det framstår som naturligt att det centrala miljöpolitiska begreppet hållbar utveckling lyfts fram särskilt. Dels speglar begreppet en miljöpolitisk ambition, dels är det det övergripande målet för miljöbalken. Det är dessutom, som ovan har redogjorts för, ett centralt miljöskyddsbegrepp i både den internationella miljörätten och EG:s miljö rätt.

Riksdagen beslutade 2010 (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377) att det svenska miljömålssystemet ska innehålla

- ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljökvalitetsmålen
- miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till
- etappmål som beskriver de samhällsomställningar som är viktiga steg för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet.

Miljömålen används som samlingsnamn för generationsmålet, miljökvalitetsmålen och etappmålen. Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. I det nationella genomförandet av FN:s Agenda 2030 för långsiktigt global hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling kommer de svenska miljömålen att vara en viktig utgångspunkt. I regeringens proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete anfördes följande om vad som avses med tidsperioden en generation (s. 31).

Det nuvarande systemet med miljö kvalitetsmål infördes efter förslag i propositionen Svenska miljömål – Miljöpolitik för ett hållbart samhälle (prop. 1997/98:145). En utgångspunkt var det övergripande målet för miljöpolitiken – att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. I den propositionen finns inget tydligt svar på frågan vad begreppet en generation innebär. Som skäl till sin bedömning angav den dåvarande regeringen tidsintervallet ”omkring 2020–2025” (s. 19–20). I propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (prop. 2004/05:150, s. 14) konstaterar den dåvarande regeringen att dess strävan är att de stora miljöproblemen ska vara lösta 25 år efter det att riksdagen fastställde systemet med miljö kvalitetsmål. Det är dock inte redovisat som regeringens bedömning. Därmed har det saknats tydlig vägledning i vilket tidsperspektiv som miljö kvalitetsmålen ska ses. Miljömålsrådet använder 2020 som utgångspunkt för sin bedömning av möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen. [...] I ett målstyrningssystem är mål vanligtvis tidsbestämda. Vi ser att det i arbetet med uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen finns behov av en definierad tidpunkt att bedöma måluppnåelsen mot. År 2020 har utvecklats till praxis i det arbetet och kan med fördel användas även fortsättningsvis.

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Genom de globala målen och Agenda 2030 för hållbar utveckling har världens länder åtagit sig att fr.o.m. den 1 januari 2016 till 2030 utrota fattigdomen och hungern överallt; att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder; att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen; att skydda de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnor och flickors egenmakt samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Världens länder har beslutat att skapa förutsättningar för en inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt och ansändigt arbete för alla med hänsyn till olika nivåer av nationell utveckling och kapacitet.

I Sverige är alla statsråd i regeringen ansvariga för genomförandet av Agenda 2030 inom sina respektive ansvarsområden. Civilministern har ett särskilt ansvar för det nationella genomförandet. Det nationella genomförandet inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter och Regeringskansliet. Hur de globala målen uppnås beror också av engagemanget från andra aktörer såsom frivilligorganisationer, näringsliv, fackliga organisationer och akademi. Regeringen har tillsatt en delegation som ska stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen ska bl.a. ta fram en övergripande handlingsplan för Sveriges genomförande av agendan samt uppmärksamma goda exempel på området. De globala målen och Agenda 2030 är också ett värdefullt ramverk för ett utökat internationellt samarbete. Sveriges samlade utrikespolitik kommer att bidra till att Agenda 2030 genomförs och att de globala målen kan nås.

Motionerna

Förändring av miljömålssystemet m.m.

I partimotion 2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 32 anförs att Miljömålsberedningen bör ges i uppdrag att genomföra en bred översyn och uppdatering av miljömålssystemet som anpassar och förenar det med FN:s hållbarhetsmål och ett bredare arbete för hållbar utveckling. Motionärerna anför att det svenska miljömålssystemet tar sikte på 2020 och att det finns behov av att bestämma hur det svenska hållbarhetsarbetet ska stärkas och utvecklas efter 2020. Med nya hållbarhetsmål kan man, utan att sänka ambitionsnivån, arbeta för att förstärka och effektivisera miljöarbetet och samtidigt integrera det med hållbarhetsarbetet, såväl nationellt som internationellt.

I kommittémotion 2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 poängteras att arbetet för en hållbar utveckling ska beakta balansen mellan miljöhänsyn, ekonomi och sociala frågor. Enligt motionärerna kan ensidigt fokus på en av dessa tre delar riskera att skapa problem på både kort och lång sikt. Motionärerna anför att man måste värna om och arbeta för stärkt miljöhänsyn på ett sätt som samtidigt säkerställer svensk konkurrenskraft. Genom att visa att det går att kombinera tillväxt och miljöhänsyn kan Sverige vara ett föredöme för andra länder. Ett snarlikt resonemang återfinns i motion 2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 3. Enligt dessa motionärer finns det behov av att göra en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppets samtliga tre pelare. I samma motion (yrkande 2) framhålls vidare att förslagen i Miljömyndighetsutredningens betänkande Vägar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) måste aktualiseras.

Ekosystemtjänster

Enligt kommittémotion 2017/18:3354 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 2 bör regeringen fortsätta det arbete med att synliggöra och tydligt värdera ekosystemtjänster som alliansregeringen påbörjade.

Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö

Enligt kommittémotion 2017/18:3363 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 bör ett etappmål antas inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö med målsättningen att minska biltrafiken och öka tillgängligheten för kollektivtrafik, cyklisterna och gångtrafikanterna.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

Förändring av miljömålssystemet m.m.

Regeringen har inrättat Miljömålsrådet som en plattform för fler åtgärder och ett intensifierat arbete på alla nivåer i samhället för att nå Sveriges miljömål. Miljömålsrådet består av chefer för 17 myndigheter som är strategiskt viktiga för att nå Sveriges miljömål. Miljömålsrådet presenterar den 1 mars varje år åtgärder som myndigheterna åtar sig att genomföra för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen. Miljömålsrådet ska slutredovisa sitt arbete den 18 oktober 2018.

I mars 2015 presenterade Miljömyndighetsutredningen sitt slutbetänkande Väger till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43). Utredningens uppdrag hade varit att pröva förutsättningarna för en tydligare, effektivare och mer ändamålsenlig myndighetsstruktur och ett bättre resursutnyttjande för myndigheterna. Slutbetänkandet har remitterats, och enligt upplysningar från Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har det utmynnat i följande när det gäller respektive förslag.

Förslaget att ta bort uppgiften att verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås i förordningarna med instruktion för de 26 myndigheter som i dag ingår i miljömålssystemet samt länsstyrelseinstruktionen: Andemeningen i det som anförs i budgetpropositionen för 2016 (2015/16:1 utg.omr. 20 s. 18) är att styrningen av myndigheterna ska stärkas. Regeringen har valt att dels gå den väg som beskrivs i propositionen, dels etablera Miljömålsrådet. Myndigheterna analyserar och verksamhetsanpassar själva, och det är inte något som regeringen gör. Styrningen av länsstyrelserna har också stärkts.

Förslaget att i 3 § myndighetsförordningen (2007:515) införa en ny uppgift som innebär att myndighetsledningen ska se till att verksamheten främjar en hållbar utveckling och bidrar till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen: Jfr kommentaren vid ovanstående förslag. Ca 190 myndigheter omfattas av miljöledningsförordningen, och det är därför inte nödvändigt att införa en sådan ny uppgift. Dessutom anser regeringen att det är viktigt att 26 myndigheter har ett fortsatt utpekat ansvar för miljö kvalitetsmål och generationsmålet.

Förslaget att Naturvårdsverkets uppgift att vart fjärde år redovisa en fördjupad utvärdering av resultatet i förhållande till generationsmålet och miljö kvalitetsmålen ska utgå ur Naturvårdsverkets instruktion: Regeringen avser inte att i nuläget ändra formerna för den fördjupade utvärderingen.

Förslaget att ge Formas en ny uppgift som innebär att regelbundet genomföra och till regeringen redovisa resultatet av en samhällsövergripande utvärdering av effekterna av miljöarbetet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen: Då regeringen inte avser att ändra formerna för den fördjupade utvärderingen, se föregående punkt, så avser regeringen i nuläget inte heller gå vidare med detta förslag.

Förslaget att det som i dag är inomstatliga bidrag mellan till exempel Naturvårdsverket och länsstyrelserna i stället ska tilldelas respektive länsstyrelse i form av direkta anslag/anslagsposter: Regeringen har de senaste åren genom regleringsbrev och finansiell styrning ökat dispositionsrätten för länsstyrelserna, vilket innebär att länsstyrelserna disponerar medel direkt från utg.omr. 20. Det rör anslag som tidigare endast har disponerats av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten och som har fördelats till länsstyrelserna genom inomstatliga bidrag. Det framgår i regleringsbrev för Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten vilka medel som regeringen anser vara bättre lämpade att länsstyrelserna disponerar direkt, i stället för att hanteras som inomstatliga bidrag. Den ökade dispositionsrätten ligger i linje med förslaget i utredningen. Där regeringen anser det vara lämpligt och nödvändigt för att uppnå bästa möjliga styrning och prioritering av medlen förekommer det dock fortfarande inomstatliga bidrag mellan t.ex. Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Förslaget att en ny myndighet inrättas med huvuduppgift att bevilja tillstånd enligt kapitlen 9, 11, 13–15 i miljöbalken: Utredningens förslag om en ny miljötillsynsmyndighet har inte föranlett några åtgärder, utan avslutades genom regeringens beslut att tillsätta miljötillsynsutredningen.

Förslaget att möjligheterna för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna att föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen ska upphöra: I och med att förslaget om ny myndighet inte har föranlett några åtgärder så har inte heller detta förslag aktualiserats.

Förslaget att vattenmyndigheterna avvecklas och att deras verksamhet flyttas till Havs- och vattenmyndigheten: Regeringen har den 14 september 2017 tillsatt en utredning gällande översyn av vattenförvaltningens organisation (dir 2017:96). Utredningen ska bl.a. föreslå hur organisationen bör vara utformad för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig förvaltning av yt- och grundvatten som uppfyller ramdirektivets krav. Utredningen ska redovisas i oktober 2019.

Förslaget att Formas får en ny uppgift som innebär att vetenskapligt utvärdera tillämpad och ny forskning inom miljöområdet: Formas har sedan årsskiftet 2017/18 bl.a. i uppgift att ”genom systematisk utvärdering, analyser och sammanställningar av resultat från publicerad forskning ta fram underlag som kan utgöra ett vetenskapligt stöd för utveckling av kostnadseffektiva styrmedel och åtgärder i arbetet med att uppnå det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt”. Inom ramen för Formas kommer det också finnas ett råd för evidensbaserad miljöanalys.

Ekosystemtjänster

Frågor om ekosystemtjänster behandlades i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU11 Biologisk mångfald. I sitt ställningstagande uttalade utskottet bl.a. följande (s. 8 f.).

Utskottet har tidigare påtalat att strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster som presenterades i proposition 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster behöver fyllas med

konkreta åtgärder. Utskottet kan konstatera att arbetet med att nå de aktuella miljö kvalitetsmålen och för att integrera betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster i relevanta politikområden och processer nu pågår och spänner över flera områden. Flera av insatserna är av övergripande karaktär, som Naturvårdsverkets uppdrag att genomföra kommunikationsinsatser om ekosystemtjänster och deras värde.

Utskottet ser positivt på att arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen som innefattar biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterat och att insatser görs inom flera områden i syfte att bidra till att Sverige når dessa miljö kvalitetsmål. Dagens miljö utmaningar är i stora delar gränsöverskridande och ställer krav på en ambitiös miljö politik, inte bara nationellt utan också utanför Sveriges gränser. Regeringen har gett uttryck för att det behövs en ambitionshöjning inom detta område såväl i det nationella arbetet som internationellt och inom EU. Arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet ska enligt regeringen även integreras i det internationella arbetet. Utskottet förutsätter därför att Sverige fortsätter att vara den aktiva och pådrivande aktör i dessa frågor både inom EU och internationellt som man hittills varit. Med hänsyn till det arbete som pågår och regeringens uttalade ambition i dessa frågor lämnas motionerna [...] utan vidare åtgärd.

Den 18 maj 2017 beslutade regeringen att redovisa resultatet av kontrollstationen om etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Biologisk mångfald och ekosystemtjänster – Kontrollstation 2016 [Ds 2017:32]). I promemorian redogjordes för ärendet enligt följande.

Riksdagen beslutade 2010 om förändringar i miljö målssystemet som bl.a. innebar att etappmål skulle införas utöver de redan befintliga miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Etappmålen är steg på vägen till att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Generationsmålet, miljö kvalitetsmålen och etappmålen kallas gemensamt för miljö målen.

Sverige och EU deltog vid partsmötet för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010 där globala mål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster beslutades i en särskild strategisk plan som sträcker sig till 2020. Planen innehåller 20 övergripande delmål för biologisk mångfald (Aichimålen). Dessa mål var ett viktigt underlag för utformningen av de svenska etappmålen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Regeringen beslutade om dessa etappmål vid två tillfällen, 2012 och 2014. Regeringen beslutade i april 2012 om följande etappmål för biologisk mångfald: etappmål om ekosystemtjänster och resiliens, etappmål om betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster [...] (Ds 2012:23). Regeringen beslutade i februari 2014 om ytterligare fem etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster [...]. I beslutet aviserades att kontrollstationer skulle initieras 2016 och 2018 med syfte att analysera utvecklingen i förhållande till etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden tillsammans med övriga etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

De sammanlagt tio svenska etappmålen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster utgjorde grunden i regeringens proposition En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster som antogs av riksdagen i juni 2014. I denna strategi aviserades ett trettiotal insatser för att uppnå de tio etappmålen och vissa andra insatser för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I bilagan redogörs för de insatser regeringen har vidtagit för att nå etappmålen och regeringens utvärdering av insatserna.

I skälen för beslutet den 18 maj 2017 anförde regeringen att miljömålen ska nås och att detta är en gemensam uppgift för hela regeringen. Enligt regeringen måste genomförandet av nödvändiga insatser fortsätta att integreras i de politikområden och utgiftsområden där drivkrafterna och lösningarna på miljöproblemen finns. Regeringen anförde vidare att miljömålen är en viktig utgångspunkt i det nationella genomförandet av Agenda 2030. Enligt regeringen ska arbetet med att nå miljömålen intensifieras, och allt fler aktörer i samhället ska involveras i olika typer av miljöarbete. Initiativ som bidrar till att nå målen har tagits på alla nivåer i samhället, och nya satsningar och styrmedel är på plats. Regeringen framhöll att det samtidigt finns stora behov av ytterligare åtgärder för att ställa om samhället och närma oss målen, och det är nödvändigt med fortsatt arbete för att nå miljömålen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Enligt regeringen visar Kontrollstation 2016 att viktiga insatser för att nå målen har genomförts och pågår, men att kompletterande insatser är nödvändiga för att nå etappmålen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Utöver dessa etappmål avser regeringen att återkomma i fråga om att ta fram ytterligare etappmål och genomföra insatser för att nå miljömålen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Den 2 januari 2018 slutredovisade Naturvårdsverket regeringsuppdraget Kommunikationsstrategi om ekosystemtjänster – Att få fler att se naturens gratisarbete (Naturvårdsverkets rapport 6798). I rapportens sammanfattning anförde Naturvårdsverket följande.

Regeringsuppdragets slutmål om att öka förståelsen för den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas värden och betydelse i samhället är en fortsatt utmaning. Det gäller även slutmålet om att öka måluppfyllelsen för berörda miljö kvalitetsmål. Men arbetet går framåt. Den effektrelaterade uppföljningen av genomförda åtgärder visar att det har skett markanta förflyttningar inom alla tre områdena kunskap, attityd och handling sedan kommunikationsstrategins start. Det tyder på att kommunikationsstrategin helt eller delvis nått de uppsatta målen.

Navet i kommunikationsstrategin är nätverket för ekosystemtjänster. I nätverket finns drygt 50 personer från aktörer som fungerar som vidareförmedlare inom kommuner, länsstyrelser, företag och organisationer inom areella näringar samt bygg- och infrastrukturektorn. Personerna inom nätverket lär av varandra och bygger vidare på varandras kunskap om att arbeta systematiskt med ekosystemtjänster. Även samverkansmyndigheterna för uppdraget är aktiva i samverkan med nätverket. Synen på framtiden är positiv. En uppföljande mätning, inom en större grupp vidareförmedlare än nätverket för ekosystemtjänster, visar att 75 procent av dem bedömer att fler beslut inom den egna sektorn kommer att fattas utifrån kännedom om värdet av ekosystemtjänster inom två till fem år. Samma bild finns hos samverkansmyndigheterna, 80 procent bedömer att fler beslut fattas utifrån kännedom om ekosystemtjänster inom två till fem år.

Naturvårdsverkets nätverk har gett effekt. Medlemmarna i nätverket har högre engagemang i frågan än andra delgrupper och diskuterar frågan oftare än andra. Nätverket har också i hög utsträckning stor eller avgörande betydelse för medlemmarnas interna arbete med att ta med värdet av ekosystemtjänster i beslut. Fortsatt strategiskt arbete för att lyfta värdet och betydelsen av ekosystemtjänster i samhället kommer att ske genom en

samverkansåtgärd i miljömålsrådet. Åtgärden omfattar också att fortsätta driva nätverket för ekosystemtjänster. Samverkansåtgärden är förankrad i miljömålsrådet och genomförs av Naturvårdsverket i samverkan med Boverket, Skogsstyrelsen, Transportstyrelsen, Energimyndigheten, länsstyrelserna, Riksantikvarieämbetet, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket och Sveriges geologiska undersökning. Myndigheter som inte är medlemmar i miljömålsrådet kan också medverka i genomförandet.

Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige behandlades regeringens förslag till en ny klimatlag (prop. 2016/17:146) och även frågor om bl.a. mål för den svenska klimatpolitiken. När det gäller frågan om ett etappmål för transportsektorn föreslog regeringen att växthusutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU ETS) ska minska med 70 procent senast 2030 jämfört med 2010 och att målet ska ingå som ett etappmål i miljömålssystemet. I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. följande (s. 27).

Som regeringen anför behöver utsläppen minska i transportsektorn, vilket det även finns möjligheter till. Samhällsplanering och utveckling av effektiva transportsystem inklusive effektiva fordon, fossilfria drivmedel och åtgärder som hanterar transportefterfrågan kan bidra. [...] I likhet med regeringen kan utskottet konstatera att förslaget till etappmål förutsätter mycket kraftiga trendbrott jämfört med tidigare utveckling. [...] Parallellt med fokus på fordon och bränslen behövs även ett ökat fokus på att ändra resvanor samt att effektivisera och optimera transporter och hur man utnyttjar existerande infrastruktur. [...] I likhet med regeringen och trafikutskottet anser utskottet att nuvarande målsättningar bör preciseras och uttryckas som ett etappmål om minskade utsläpp från transportsektorn. [...] Utskottet konstaterar att regeringens förslag till etappmål överensstämmer med Miljömålsberedningens förslag.

Mot denna bakgrund anser utskottet att ett etappmål för transportsektorn bör sättas och att det bör formuleras i enlighet med regeringens förslag. Utskottet anser således att det som regeringen föreslår om ett etappmål för transportsektorn bör godkännas av riksdagen.

Den 15 juni 2017 beslutade riksdagen att bifalla regeringens förslag till en ny klimatlag (bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320).

Av regeringens proposition 2016/17:21 Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling (s. 25) framgår bl.a. att regeringen 2015 fattade beslut om förordningen (2015:579) om stöd för att främja hållbara stadsmiljöer. Förordningen ger möjlighet för kommuner och landsting att söka stöd för investeringar i anläggningar för kollektivtrafik respektive anläggningar – t.ex. vägar, gator, spår, kajer och hållplatser – för nya transportlösningar för kollektivtrafik. Syftet med stödet är enligt regeringen att en större andel av persontransporterna i städer ska ske med kollektivtrafik. Av propositionen framgår vidare att regeringen hittills har fattat beslut om stöd för perioden 2015–2018. Avsikten är att stödet till investeringarna ska leda till energieffektiva lösningar med låga utsläpp av växthusgaser och bidra till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Det är enligt regeringen också meningen att stödet ska främja innovativa,

kapacitetsstarka och resurseffektiva lösningar för kollektivtrafik, och som villkor för att få stöd ska kommunen eller landstinget genomföra motprestationer. Motprestationerna är andra åtgärder än de som stödet avser, och motprestationerna ska bidra till en ökad andel hållbara transporter eller till ökat bostadsbyggande. Genom motprestationerna finns det enligt regeringen en möjlighet att ta ett större grepp om stadsutvecklingen eftersom tillgänglighet, transportinfrastruktur och bostadsbyggande är nära kopplade till varandra. Ett utbyggt kollektivtrafiksystem möjliggör bostadsbyggande i nya attraktiva lägen, och andra samhällsvinster om fler åker kollektivt är minskad lokal och global miljöpåverkan.

Av budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20) framgår bl.a. följande om miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och de satsningar som har gjorts för infrastruktur, kollektivtrafik samt cykel- och gångtrafik (s. 89 f.).

Miljö kvalitetsmålet innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö.

Regeringens satsning på stadsmiljöavtal har haft två ansökningsomgångar 2016. Totalt har 24 kommuner fått stöd som uppgår till ca 725 miljoner kronor (anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur utg.omr. 22). Stöd har exempelvis gått till upprustning och nybyggnad av centrumnära hållplatser, separata kollektivtrafikkörfält och regionala superbussar. Regeringen har i april 2017 beslutat om en nationell strategi för ökad och säker cykling. Strategin ger uttryck för regeringens ambitioner inom cykling med inriktning på att hjälpa berörda aktörer att ta sitt ansvar. Strategin ska fungera som en plattform för det fortsatta gemensamma arbetet.

Enligt samma budgetproposition (utg.omr. 22 s. 51) är regeringens bedömning att gång, cykling och kollektivtrafik behöver främjas för att klimatmålen ska kunna nås. Regeringen konstaterar också att man vidtar en rad åtgärder för hållbara persontransporter. Om de s.k. stadsmiljöavtalen anför regeringen följande.

Regeringen vill stärka förutsättningarna för att städerna ska utvecklas till levande, gröna, hälsosamma och trygga platser där människor möts och innovationer skapas. För att stödja denna utveckling har regeringen inrättat flera verktyg, bl.a. stadsmiljöavtalen. Befolkningen i svenska storstäder växer kraftigt. För att fler ska kunna leva hållbart behövs täta städer där en större andel av persontransporterna sker med gång, cykel och kollektivtrafik. Regeringen vill genom stadsmiljöavtalen fortsätta främja innovativa, kapacitetsstarka och resurseffektiva lösningar för cykeltrafik och kollektivtrafik. Genom en förlängning av stadsmiljöavtalen ökar möjligheterna för mer genomarbetade förslag samtidigt som det ges mer tid till att genomföra åtgärder och motprestationer. Stadsmiljöavtalen är fr.o.m. 2018 en del av den ekonomiska ramen för utvecklingen av transportsystemet och beräknas omfatta 1 miljard kronor per år 2018–2029.

Den 12 december 2017 och den 13 december 2017 biföll riksdagen regeringens förslag till beslut (bet. 2017/18:TU1, rskr. 2017/18:104 och bet. 2017/18: MJU1, rskr. 2017/18:115).

Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har uppgett att Miljömålsberedningens förslag i En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige (SOU 2016:47) för ett mer effektivt och klimatsmart transportarbete – bl.a. att gång-, cykel- och kollektivtrafik ska göras normgivande i planeringen i större tätorter – bereds i departementet inom ramen för arbetet med såväl Strategin för levande städer som klimatstrategin.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening bedriver Sverige ett ständigt pågående arbete för en i olika hänseenden hållbar utveckling och för att nå såväl de nationella miljömålen som FN:s hållbarhetsmål. Av redovisningen ovan framgår dels att samtliga statsråd har ett ansvar för genomförandet av Agenda 2030 inom sina respektive ansvarsområden, dels hur regeringen har tagit hand om de förslag som Miljömyndighetsutredningen presenterade i sitt slutbetänkande. Det förhållandet att 2020 används som utgångspunkt för att bedöma möjligheten att nå de nu uppsatta miljö kvalitetsmålen bör inte tolkas som att vi inte även efter den tidpunkten på bred front ska fortsätta det viktiga miljöarbetet. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2017/18:3686 (C) yrkande 32, 2017/18:1489 (C) yrkandena 2 och 3 och 2017/18:3352 (M) lämnas utan vidare åtgärd.

Som redovisats ovan har regeringen i redovisningen av Kontrollstation 2016 om etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster anført att kontrollstationen har visat att viktiga insatser för att nå målen har genomförts och pågår, men att kompletterande insatser är nödvändiga för att nå de aktuella etappmålen. Av redovisningen framgår vidare att regeringen avser att återkomma när det gäller att ta fram ytterligare etappmål och att genomföra insatser för att nå miljömålen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Utskottet välkomnar detta besked och föreslår mot denna bakgrund att motion 2017/18:3354 (M) yrkande 2 avslås.

När det gäller Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö kan utskottet, mot bakgrund av redovisningen ovan, konstatera att det på senare tid har införts regler och gjorts satsningar som syftar till att bidra till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet bereds dessutom Miljömålsberedningens förslag i En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige i olika sammanhang inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas skäl att ta initiativ till ett sådant etappmål som efterfrågas i den aktuella motionen. Utskottet föreslår därför att motion 2017/18.3363 (V) yrkande 2 lämnas utan åtgärd.

Finansiering av insatser för bevarande av bl.a. natur och hav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om finansiering av insatser för att skydda naturen på land och till havs.

Jämför reservation 10 (L).

Motionen

I partimotion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 efterfrågas insatser för naturvård, hav och vattendrag och för att bevara den biologiska mångfalden inklusive skyddsvärd skog. Enligt motionen drivs smarta hållbara lösningar fram med hjälp av vetenskap, teknikutveckling, marknadsekonomi och frihandel, men när det gäller skydd och bevarande av natur, hav och biologisk mångfald är marknadsekonomin inte lösningen, utan det krävs insatser som finansieras av det offentliga.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen sina förslag till de ekonomiska satsningar som behöver göras för att finansiera olika insatser för att skydda naturen och havet.

När det gäller anslaget 1:1 Naturvårdsverket föreslår regeringen en satsning för att minska de negativa miljöeffekterna från plast som finns i hav och natur och för att undvika att ännu mer plast hamnar där. Regeringen ökar anslaget för att bl.a. möjliggöra insatser och åtgärder för att få bort mikroplaster, för strandstädning, innovation och utveckling av nya hållbara plaster samt för att stärka myndighetens globala arbete med plast och mikroplaster. För att kunna genomföra denna satsning föreslår regeringen att anslaget ökas med 78 miljoner kronor 2018. För 2019–2020 beräknas anslaget ökas med 78 miljoner kronor per år (s. 121 f.).

Under anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. framgår att regeringens satsning för att minska mängden plaster i hav och natur innehåller en särskild del för att minska nedskräpningen och främja återvinningen t.ex. genom informationsinsatser. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 20 miljoner kronor 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget ökas med 20 miljoner kronor per år (s. 124).

När det gäller anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur föreslår regeringen en satsning för att i större utsträckning restaurera och anlägga våtmarker i syfte att stärka landskapets egen förmåga att hålla kvar och balansera vattenflöden, öka tillskottet till grundvattnet och bidra till biologisk mångfald samt minska övergödningen. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 200 miljoner kronor 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget ökas med 200 miljoner

kronor per år. Under samma anslagspost anför regeringen vidare att åtgärder inom naturvård, friluftsliv och biologisk mångfald skapar gröna jobb, bl.a. med lägre kvalifikationskrav för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att anslaget ökas med 50 miljoner kronor 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget ökas med 100 miljoner kronor per år (s. 125).

När det gäller anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö bedömer regeringen att havs- och vattenmiljöarbetet behöver förstärkas ytterligare bl.a. för att snabbare nå de havs- och vattenrelaterade miljökvalitetsmålen. Satsningen innefattar framför allt ökade medel för stärkt marint områdesskydd, insatser mot övergödning, insatser mot plaster i havet samt förstärkt tillsyn och tillsynsvägledning av avloppsreningsverk och enskilda avlopp. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 140 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 218 miljoner kronor, för 2020 med 253 miljoner kronor och därefter 7 miljoner kronor per år. Regeringen konstaterar vidare att läkemedelsrester på olika sätt kan hamna i miljön och orsaka skada på t.ex. vattenlevande organismer. Regeringen föreslår en satsning på avancerad avloppsrening som en del för att begränsa utsläppen av läkemedelsrester till vattenmiljön. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 45 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 50 miljoner kronor och för 2020 med 70 miljoner kronor (s. 137).

Under anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur föreslår regeringen en satsning för att skydda värdefulla skogar på nyckelbiotoprika fastigheter. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 150 miljoner kronor 2018. För 2019–2027 beräknas anslaget ökas med 150 miljoner kronor per år (s.140).

När det gäller anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten anför regeringen att för att myndigheten ska kunna genomföra de föreslagna satsningarna på åtgärder för havs- och vattenmiljö för ett renare hav föreslår regeringen att anslaget ökas med 10 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 12 miljoner kronor och för 2020 med 12 miljoner kronor (s. 142).

Den 13 december 2017 biföll riksdagen fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:MJU1, rskr. 2017/18:115).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redovisningen ovan har det i statsbudgeten för 2018 gjorts många satsningar på insatser som syftar till att på olika sätt skydda naturen såväl på land som till havs. Mot denna bakgrund finner utskottet att motion 2017/18:2820 (L) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Subventioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förslag till utfasning av miljöskadliga subventioner.

Jämför reservation 11 (V).

Motionen

I kommittémotion 2017/18:1149 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20 anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på utfasning av miljöskadliga subventioner där borttagande av subventioner är granskade när det gäller miljöeffekter, påverkan på offentliga finanser och generella ekonomiska och sociala kostnader och fördelar.

Kompletterande upplysningar

Naturvårdsverket har utarbetat en handledning för kartläggning av potentiellt miljöskadliga subventioner (uppdaterad april 2014). Av denna framgår bl.a. följande.

Regeringen har beslutat att statliga myndigheter inom miljömålssystemet ska kartlägga och identifiera potentiellt icke-skatterelaterade miljöskadliga subventioner inom sina verksamhetsområden. För att underlätta kartläggningen har Naturvårdsverket utarbetat en handledning. Handledningen är indelad i fem faser och för varje fas finns ett antal steg med frågor att svara på.

Identifiera: Vilka subventioner administrerar myndigheten? Vilka av dessa kan vara miljöskadliga?

Beskriv: Vad är subventionens syfte? Vem gynnas av subventionen?

Bedöm: Uppfyller subventionen sitt syfte? Hur påverkar subventionen miljön?

Utveckla: Hur kan subventionens negativa miljöpåverkan minskas?

Redovisa: Redovisa kartläggningen.

I sammanfattningen av Naturvårdsverkets skrivelse Potentiellt miljöskadliga subventioner 2 – Andra uppdateringen av kartläggning år 2004, 2017-06-01 (NV-08974-16) anför Naturvårdsverket att staten ger stöd som i många fall leder till positiva miljöeffekter. Samtidigt ges stöd som kan ha negativa miljöeffekter. Stödåtgärderna kan t.ex. påverka beteenden som leder till mer avfall, större utsläpp och ökad resursutvinning. Stöd, som exempelvis subventioner, kan ha många olika former. De används för att främja en viss typ av produktion eller konsumtion.

När det gäller situationen i Sverige konstaterar Naturvårdsverket att det är framför allt tre sektorer som har potentiellt miljöskadliga subventioner, nämligen transport-, energi- och jordbrukssektorerna. Även fiskesektorn får stöd. Naturvårdsverket uppger att rapporten innehåller en sammanställning av subventioner inom dessa områden. Inom energi- och transportsektorn är det skatteavvikelser (här nedsättningar eller befrielse från skatt) som utgör den

avgörande delen av subventionerna. Dessa har till stor del tillkommit för att skydda den inhemska industrins konkurrenskraft. Jordbrukssektorns subventioner utgörs av både skatteavvikelser och marknadsregleringar inom EU:s jordbrukspolitik. Situationen i Sverige stämmer väl överens med situationen i länderna inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

I skrivelsen föreslår Naturvårdsverket fördjupningsområden för att, med den uppdaterade kartläggningen som underlag, kunna ta ett steg till när det gäller att hantera subventioners potentiella miljöeffekter. Förslagen är följande:

- Bättre analys vid införande och borttagande av subventioner. De miljöskadliga effekterna av subventioner är i många fall bristfälligt analyserade. För att avgöra om en subvention behöver reformeras är en djupare analys nödvändig. Det är viktigt att utreda subventioners miljöskadliga effekter innan de instiftas; när subventioner väl är på plats tar det lång tid att avskaffa dem. En subvention bör konsekvensutredas innan den införs eller avskaffas, med avseende på både stats- och sektorsfinansiella effekter och dessa effekter sammanräknade i samhällsekonomiska kalkyler. I resonemang som handlar om att reformera miljöskadliga ekonomiska styrmedel är det ineffektivt att begränsa resonemanget till endast en typ av styrmedel, exempelvis subventioner. Subventioner bör behandlas i en samlad styrmedelsanalys.
- Effektanalyser. Efter kartläggning av subventionerna behövs fördjupat arbete för att klargöra vilka av de potentiellt miljöskadliga subventionerna som faktiskt är miljöskadliga. Ett grundläggande steg för att kunna göra detta är att bedöma hur och i vilken omfattning de identifierade subventionerna faktiskt påverkar miljön, dvs. vilken nettoeffekt de har på miljön. Här kan den uppdaterade kartläggningen användas som en utgångspunkt.

Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) har upplyst utskottet om att Naturvårdsverkets förslag integreras i Regeringskansliets löpande arbete med klimat- och miljöfrågorna.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redovisningen ovan har Naturvårdsverket pekat på att statliga subventioner i vissa fall kan ge upphov till potentiellt miljöskadliga effekter. Naturvårdsverket har därför föreslagit bl.a. att det måste ske en fördjupad och förbättrad konsekvensanalys när en subvention ska införas eller tas bort. Miljö- och energidepartementet har upplyst utskottet om att Naturvårdsverkets förslag beaktas i Regeringskansliets arbete med klimat- och miljöfrågorna, och utskottet välkomnar detta besked. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017/18:1149 (V) yrkande 20 lämnas utan vidare åtgärd.

Kompensation vid inskränkningar i äganderätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller ett motionsyrkande om att utreda modeller för kompensation när markägare begränsas i brukandet av sin mark.

Jämför reservation 12 (S, MP, V).

Bakgrund

Enligt 2 kap. 15 § första stycket RF är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnader, utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Egendomsskyddet i paragrafens första stycke innebär inte att den enskildes egendom är ovillkorligt tryggad. Ingrepp av de slag som omfattas av bestämmelsen får göras, men endast om det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Vad som avses med angelägna allmänna intressen får avgöras i enlighet med vad som kan anses acceptabelt från rättssäkerhetssynpunkt i ett modernt och demokratiskt samhälle. Det kan vara fråga om samhällets behov av mark för bl.a. naturvårds- och miljöintressen, totalförsvarsändamål, bostadsbyggande, trafikleder och rekreation (prop. 1993/94:117 s. 48).

Enligt 2 kap. 15 § andra stycket RF ska den som genom expropriation tvingas avstå sin egendom vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i vanlig lag.

Enligt 2 kap. 15 § tredje stycket RF finns det när det gäller inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl inte någon rätt till ersättning om en sådan rätt inte har reglerats i vanlig lag.

Enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna gäller den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna med ändringar och tillägg (Europakonventionen) som svensk lag. En för Sverige folkrättsligt förpliktande bestämmelse om skydd för enskildas egendom finns i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Av artikelns första stycke följer att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom samt att ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser. Enligt andra stycket inskränker emellertid dessa bestämmelser inte en stats rätt att

genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten. Bestämmelsen gäller även som svensk lag eftersom konventionen har inkorporerats i svensk rätt (prop. 1993/94:117).

31 kap. miljöbalken innehåller bestämmelser om ersättning vid ingripanden av det allmänna och vid tillståndsprovning av vattenverksamhet m.m. Enligt 31 kap. 2 § miljöbalken ska bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719) gälla vid ersättning och inlösen enligt 31 kap. miljöbalken, om inte balken innehåller avvikande bestämmelser. Bestämmelser om expropriationsersättning finns i 4 kap. expropriationslagen. Enligt 31 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken kan fastighetsägaren under vissa förutsättningar ha rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras, t.ex. när beslutet gäller föreskrifter om åtgärder och inskränkningar som rör nationalparker, naturreservat, kulturresevat och vattenskyddsområden, bildandet av ett biotopskyddsområde och skydd för särskilda områden enligt 7 kap. 28–29 b §§ miljöbalken. Enligt 31 kap. 7 § miljöbalken betalas ersättningen, med vissa undantag, av staten eller kommunen. Enligt 31 kap. 8 § miljöbalken kan fastighetsägaren, i stället för att få ersättning på grund av inskränkningar i markanvändningen, under vissa förutsättningar ha rätt att få fastigheten inlöst.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3420 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 11 föreslås att man ska utreda kompensationsmodeller för brukandebegränsningar av mark som inskränker äganderätten. Motionärerna anför att äganderätten utgör en grund för demokrati och marknadsekonomi, och det är därför viktigt att utreda olika typer av kompensationsmodeller som skulle kunna användas för att begränsa ekonomiska förluster för markägaren.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

Den 31 maj 2012 beslutade regeringen att utse en särskild utredare för att se över den lagstiftning som möjliggör inskränkningar i användningen av mark eller byggnader (rådighetsinskränkningar) av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl. Enligt direktiven skulle utredaren identifiera de fall där ersättning bör ges trots att ingripandet skett av dessa skäl och föreslå de ändringar som anses nödvändiga för att i lag ange vad som ska gälla i fråga om ersättning i de fallen. Betänkandet Ersättning vid rådighetsinskränkningar – vilka fall omfattas av 2 kap. 15 § tredje stycket regeringsformen när ersättning ska lämnas? (SOU 2013:59) överlämnades till regeringen i augusti 2013. I betänkandet anfördes bl.a. följande (s. 10 f.).

De bestämmelser i gällande rätt som möjliggör rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl är många och återfinns i ett stort antal lagar, förordningar och föreskrifter. Utredningens målsättning har därför inte varit att särskilt granska varje enskilt fall där en inskränkning av mark eller byggnad av dessa skäl kan komma ifråga. I stället har målsättningen varit att granska den lagstiftning som möjliggör sådana inskränkningar på ett principiellt plan, att utreda när en rätt till ersättning bör finnas generellt och göra lagstiftaren och tillämparen uppmärksamma på hur frågan om ersättning ska hanteras i praktiken för att undvika orimliga resultat.

Eftersom utgångspunkten är att den enskilde är fri att råda över sin egendom är det en rådighetsinskränkning i grundlagens mening när det allmänna, utan att ta egendomen i anspråk, hindrar en viss användning av densamma, t.ex. genom förbud och förelägganden eller genom att uppställa krav på tillstånd för viss verksamhet. Det kan också vara genom att återkalla ett tillstånd eller förena det med villkor som hindrar en viss användning. Det som ska anses vara expropriation eller annat sådant förfogande är inte rådighetsinskränkningar.

Det finns vissa grundläggande principer som får antas gälla generellt i fråga om rätten till ersättning vid rådighetsinskränkningar. Dessa principer går att härleda ur gällande rätt och har i lagstiftningsarbetet, i varierande grad, varit styrande för huruvida en rådighetsinskränkning ska förenas med en rätt till ersättning för den enskilde. Av dessa principer kan proportionalitetsprincipen och rättssäkerhetsprincipen nämnas. Proportionalitetsprincipen spelar en betydande roll vid lagstiftning och domstolsprövning i ärenden om rådighetsinskränkningar. Vid avgörandet av om en viss rådighetsinskränkande åtgärd är proportionerlig är rätten till ersättning en väsentlig parameter. Rättssäkerhetsaspekten och allmänna rättsgrundsatser medför att det allmännas möjligheter att inskränka en viss verksamhet utan att lämna ersättning är mindre om den enskilde har haft befogad anledning att anta att verksamheten ska få fortgå oinskränkt, än om det funnits anledning att räkna med att verksamheten inte skulle kunna fortgå oinskränkt.

Det ligger utanför denna utrednings uppdrag att granska och föreslå ändringar i de bestämmelser som möjliggör rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl. Med hänsyn till den mängd bestämmelser det rör sig om och hur vitt skilda områden som omfattas är det heller inte möjligt. En sådan omfattande granskning görs troligen bäst i samband med en allmän översyn av regelverket inom varje särskilt område. Två områden där det finns ett behov av en sådan översyn är rådighetsinskränkningar i samband med inrättandet av vattenskyddsområden och rådighetsinskränkningar med stöd av artskyddsförordningen.

I april 2016 lämnade Dricksvattenutredningen sitt slutbetänkande En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32). I Dricksvattenutredningens tilläggsdirektiv angavs särskilt att det inte ingick i uppdraget att se över fastighetsägarens rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras (dir. 2014:73). Utredningen gick därför inte närmare in på frågan om grunderna för rätt till ersättning och presenterade inte heller några förslag i den delen. Däremot belyste utredningen frågor relaterade till ersättning och hur frågor om ersättning påverkar förutsättningarna och processen för att inrätta vattenskyddsområden.

Enligt uppgift från Regeringskansliet analyseras Dricksvattenutredningens förslag (SOU 2016:32) om obligatoriskt införande av vattenskyddsområden samt frågan om ersättningens storlek, i de fall en ersättning är aktuell, vidare. Frågan om det ska ske en översyn av artskyddsförordningen är under beredning inom Regeringskansliet. Utredningsbetänkandet SOU 2013:59 är slutbehandlat.

Av budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20 s. 116) framgår att Naturvårdsverket gör bedömningen att användningen av ersättningsmark är ett kostnadseffektivt sätt att skydda värdefulla skogar, samtidigt som många markägare som får ersättningsmark är nöjda. Regeringen kommer att analysera hur användningen av ersättningsmark för att skydda värdefulla skogar har fungerat och hur metoden kan utvecklas.

Utskottets ställningstagande

När det gäller rådighetsinskränkningar i samband med inrättandet av vattenskyddsområden och rådighetsinskränkningar med stöd av artskyddsförordningen kan utskottet konstatera att det pågår visst arbete. Det finns emellertid anledning att även på andra områden granska och föreslå ändringar i de bestämmelser som möjliggör rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl. Enligt utskottet är det angeläget att ta ytterligare sådana initiativ för att i det sammanhanget utreda vilka slags kompensationsmodeller som skulle kunna utformas för att begränsa de ekonomiska förluster som markägare kan drabbas av till följd av rådighetsinskränkningar. Detta bör ges regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motion 2017/18:3420 (M, C, L, KD) yrkande 11.

Buller från idrottsanläggningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att vissa av Naturvårdsverkets allmänna råd om buller bör ses över.

Motionen

I motion 2017/18:961 av Per Lodenius och Peter Helander (båda C) föreslås att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, med syftet att underlätta för de verksamheter som bedrivs där. Enligt motionärerna hotas ett flertal idrottsanläggningar av nedläggning eller kraftiga inskränkningar i verksamheten eftersom det befintliga regelverket inte är anpassat till dagens verklighet. Det är därför dags att modernisera reglerna så att de inte försvårar eller omöjliggör för föreningslivet att bedriva och utveckla verksamheten.

Kompletterande upplysningar

På Naturvårdsverkets webbplats ges följande information när det gäller vilka aktörer som har ansvar för olika frågor kopplade till buller.

Den som bedriver miljöfarlig verksamhet har ansvaret för de hälso- och miljöstörningar som kan uppkomma från buller. Kommunerna, länsstyrelserna och en rad olika centrala myndigheter har ansvar för olika frågor kopplade till buller. Kommunen ansvarar för den fysiska planeringen och med stöd av plan- och bygglagen kan kommunerna lägga ut skyddsområden runt verksamheter som är miljöfarliga i miljöbalkens mening. Kommunal nämnd eller länsstyrelsen har ansvaret för den operativa tillsynen enligt miljöbalken över trafikanläggningar eller andra verksamheter. Naturvårdsverket ansvarar för att ge vägledning om hur miljöbalken ska tillämpas och har ett nationellt samordningsansvar för omgivningsbuller. Naturvårdsverket har också ansvar för tillsynsvägledning enligt miljöbalken för buller utomhus. Boverket har hand om planeringsaspekter och följer upp målen för buller inom ramen för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Naturvårdsverket har utfärdat allmänna råd om buller från motorsportbanor, halkövningsbanor och banor för provning av motordrivna fordon (Naturvårdsverkets allmänna råd till 2 kap. och 26 kap. 19 § miljöbalken, NFS 2004:16). De allmänna råden innehåller riktvärden som ska tillämpas vid bedömningar av lämplig bullerbegränsning vid motorbanor. Riktvärdena är en utgångspunkt och vägledning för den bedömning som görs i varje enskilt fall. Särskilda skäl kan medföra att avsteg kan behöva göras, såväl uppåt som nedåt, från de angivna riktvärdena. Hög eller låg verksamhet vid banan kan vara ett sådant skäl till avsteg. Riktvärdena bör avse de högsta ljudnivåer som uppkommer vid körning med de fordon som alstrar högst ljudnivåer. Sammanlagringseffekter vid körning med flera fordon bör ingå i riktvärdet. Även andra ljud än motorbuller såsom ljud från högtalaranläggningar bör ingå i riktvärdesbedömningen.

Naturvårdsverket har även gett ut en vägledning om industribuller och annat verksamhetsbuller (Naturvårdsverkets rapport 6583, april 2015). Vägledningen avser buller utomhus från miljöfarlig verksamhet. Det gäller främst de verksamheter som förtecknas i 2–32 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251), men även verksamheter med liknande ljudkaraktär som inte omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikt eller regleras i andra delar av miljöbalken (t.ex. vattenverksamhet) eller i annan lagstiftning (t.ex. torvtäkter). Vägledningen avser inte buller från väg-, spår- och flygtrafik, skjutbanor, vindkraft, motorbanor och byggplatser. Vägledningen är inte framtagen för buller från lek och idrottsutövning eller för musik och sorl från restauranger och evenemang såsom konserter och idrottstävlingar.

Naturvårdsverket har uppgett att myndigheten inte har utfärdat några allmänna råd, vägledningar eller dylikt som rör buller från andra typer av idrottsanläggningar än motorbanor. Det pågår inte heller något arbete inom Naturvårdsverket med att se över de befintliga allmänna råden om buller från motorbanor, och inte heller något arbete med att utfärda allmänna råd eller liknande om buller från idrottsanläggningar i allmänhet. Enligt

Naturvårdsverket väckte formuleringen att vägledningen för industribuller och annat verksamhetsbuller inte är framtagen för buller från lek och idrottsutövning eller för musik och sorl från restauranger och evenemang såsom konserter och idrottstävlingar en del frågor när vägledningen presenterades. Naturvårdsverket lade då ut nedanstående fråga och svar på sin webbplats som förtydligande.

Vägledningen är inte framtagen för musik, lek, sorl m.m. Vad betyder det? I vår kommun har vi tidigare använt industribullervärdena vid klagomål på musik från restauranger sommartid. Måste vi gå över till inomhusvärden nu?

Det forskningsunderlag som vi utgått från handlar om buller från industrier, teknisk utrustning och liknande typer av fasta källor. I dagsläget har vi bedömt att vi inte har tillräckligt kunskapsunderlag för att fastslå att dessa nivåer också är lämpliga när det gäller störning från musik, tal och liknande. Dock vet vi att tillsynsmyndigheter i enskilda ärenden även tidigare har tillämpat samma nivåer som för externt industribuller i förelägganden om begränsning av buller utomhus från till exempel musik och sorl från restauranger. Om en tillsynsmyndighet utifrån sin egen erfarenhet bedömer att de vill fortsätta använda samma nivåer som för industribuller så kan de förstås göra det.

Utskottets ställningstagande

Av redovisningen ovan framgår hur Naturvårdsverket ser på frågan huruvida gränsnivåerna för s.k. industribuller kan och bör tillämpas även för buller från bl.a. idrottsutövning eller idrottstävlingar. Det framgår vidare att Naturvårdsverket inte planerar att se över de befintliga allmänna råden om buller från motorbanor, och att det inte pågår något arbete med att utfärda allmänna råd eller liknande som rör buller från idrottsanläggningar i allmänhet. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017/18:961 (C) avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (M, SD, MP, C, L, KD) om förändringar i bl.a. miljöbalken och Lissabonfördraget, ekonomiska styrmedel, vindkraft, äganderättsfrågor, klassificering av jordbruk, talerättsfrågor och tillsynsavgifter för gruvverksamhet. Yrkandena tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2014/15:MJU12 Naturvård och biologisk mångfald, 2014/15:MJU13 Klimatpolitik m.m., 2015/16:MJU6 Naturvård och områdesskydd, 2015/16:MJU8 Utvidgad miljöbrottsbestämmelse m.m., 2015/16:MJU20 Klimat- och energimålet – Kontrollstation 2015 m.m., 2016/17:MJU7 Giftfri vardag, 2016/17:MJU13 Skogspolitik, 2016/17:MJU22 Övergripande miljöfrågor, 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige och 2017/18:MJU5 Miljöbedömningar. Riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit samtliga behandlade motionsyrkanden. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning av de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Stärkt lokal och regional miljö- och klimatmakt, punkt 1 (C) av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 78 och 79.

Ställningstagande

För Centerpartiet är det viktigt att flytta beslut om viktiga vardagsfrågor närmare dem som berörs. Korta beslutsvägar, lokala initiativ och växande småföretag är avgörande för att skapa gröna städer. Centerpartiet anser att den nationella politiken bör skapa goda förutsättningar genom kunskapsspridning, anpassning av nationella regelverk och utveckling av tekniska standarder, men den bör samtidigt decentralisera ansvar och befogenheter. Kommuner som vill ska ha möjlighet att satsa på spjutspetsprojekt, införa hårdare energikrav eller testa nya tekniker. Kommuner och regioner som vill använda ekonomiska styrmedel såsom trängselskatter och miljöavgifter ska kunna göra det, och det ska vara tillåtet att utforma regler och avgifter efter miljöprestanda och att råda över eventuella intäkter som dessa ger.

2. Kommunalt veto mot vindkraft, punkt 3 (V) av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Kommunerna har i dag i praktiken vetorätt mot vindkraft. Vetorätten står i skarp kontrast till att kommunerna inte har samma möjligheter att hindra

utvinning av fossil och klimatpåverkande energi, t.ex. olja och gas. Formerna för kommunernas inflytande på vindkraftssidan måste därför förändras, och kravet på tillstyrkande bör tas bort. Kommunernas åsikt ska väga tungt, men i ett läge där Sverige på energiområdet ska gå från fossil energi och kärnkraftsenergi till förnybart och lägre energianvändning är ett kommunalt veto orimligt. Möjligheten till kommunalt veto mot vindkraft bör därför avskaffas.

3. Tillståndprocesser, punkt 5 (S, MP, V)

av Åsa Westlund (S), Isak From (S), Sara Karlsson (S), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Monica Haider (S), Jens Holm (V) och Marianne Pettersson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motionerna
2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 1 och
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5–7.

Ställningstagande

Riksdagen har under det senaste året riktat flera tillkännagivanden till regeringen som alla rör tillståndprocesser och handläggningstider, och med anledning av dessa tillkännagivanden pågår det ett antal arbeten inom Regeringskansliet. Därutöver antog riksdagen under hösten 2017 regeringens förslag till ändringar i miljöbalkens och ett antal sektorslagars bestämmelser om miljöbedömningar. Syftet med dessa förändringar är bl.a. att effektivisera och förenkla tillståndprocesserna och att en miljöbedömning av verksamheter och åtgärder endast ska krävas i den utsträckning det är miljömässigt motiverat. De nu beskrivna lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2018. Mot denna bakgrund anser vi att det saknas skäl att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av det som anförs i de nu framställda motionsyrkandena.

4. Handläggningen av tillståndsärenden, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Cassandra Sundin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 16.

Ställningstagande

Entreprenörer som söker olika tillstånd för att expandera eller öppna ny verksamhet kan ibland fastna i en administrativ loop där ärendet bollas mellan olika kommunala aktörer och myndigheter utan en tydlig borte tidsgräns. Detta kostar företagen pengar och samhället skatteintäkter och nya arbetstillfällen som vida överstiger kostnaderna för ett större antal handläggare. Ett problem som många industriföretagare särskilt pekar på är att affärsmöjligheterna kan vara mycket goda för t.ex. export till växande ekonomier, men att dessa möjligheter påverkas negativt av att handläggningen av ansökningar om miljötillstånd för nya industrifastigheter drar ut på tiden. Vi vill därför bl.a. införa en borte tidsgräns för ärendehantering samt förenkla hanteringen vid överklaganden.

5. Prövningen av djurhållande verksamhet m.m., punkt 7 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Prövningen av djurhållande verksamhet bör koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer för att uppnå en mer enhetlig rättstillämpning, underlätta för specialisering av miljösakkunniga och effektivisera prövningen.

Det krav på samrådsförfarande för anmälningspliktiga verksamheter som följer av gällande rätt innebär extra kostnader för den enskilde och gör att det tar längre tid att genomföra verksamhetsförändringar. Regeringen bör därför ta initiativ till att ta bort detta krav.

6. Förändring av miljömålssystemet m.m., punkt 8 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M) och Jesper Skalberg Karlsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna

2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 32.

Ställningstagande

I vår plan för ett starkare Sverige är en långsiktig miljöpolitik som sätter hållbarhet i centrum en grundpelare. Hållbarhet handlar om att eftersträva balans mellan miljöhänsyn, ekonomi och sociala frågor. Ensidigt fokus på någon av dessa tre delar riskerar att skapa problem på både kort och lång sikt. Vi ska därför värna om och arbeta för stärkt miljöhänsyn på ett sätt som samtidigt säkerställer svensk konkurrenskraft. Genom att visa att vi kan kombinera just tillväxt och miljöhänsyn kan Sverige vara ett föredöme för andra länder.

7. Förändring av miljömålssystemet m.m., punkt 8 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 32 och avslår motionerna

2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Sedan 2015 arbetar alla länder utifrån FN:s 17 hållbarhetsmål, och i Sverige har vi sedan 20 år ett system med nationella miljömål. Miljömålssystemet tar emellertid sikte på 2020, och det finns behov av att bestämma hur det svenska hållbarhetsarbetet ska stärkas och utvecklas efter 2020. Centerpartiet vill därför att miljömålssystemet ses över och uppdateras, och att det anpassas till FN:s hållbarhetsmål och till ett bredare arbete för hållbar utveckling. Med nya hållbarhetsmål kan vi, utan att sänka ambitionsnivån, arbeta för att förstärka och effektivisera miljöarbetet och samtidigt integrera det med hållbarhetsarbetet både nationellt och internationellt. För att vara långsiktiga bör de nya målen liksom system för uppföljning tas fram och beslutas med brett stöd i riksdagen.

8. Ekosystemtjänster, punkt 9 (M, L)

av Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L) och Jesper Skalberg Karlsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3354 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Ekosystemtjänster omfattar de produkter och tjänster som vi får av naturen, t.ex. organismer som renar vatten, gräsmattor som tar hand om regnvatten, bin som pollinerar växter och växter som producerar syre. Att värdera ekosystemtjänster är svårt eftersom ekosystemen ofta är sammankopplade på komplicerade sätt. Genom att tydliggöra värdet av ekosystemtjänster kan dessa bli en integrerad del av samhällsplaneringen. År 2012 fastställde alliansregeringen ett etappmål som anger att betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster ska vara allmänt känt samt integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt. Den strategi för biologisk mångfald som alliansregeringen därefter presenterade 2014 gav verktyg för att synliggöra värdet av ekosystemtjänster och deras relevans för olika sektorer och näringar. Alliansregeringen gav även Naturvårdsverket i uppdrag att genomföra en kommunikationssatsning om ekosystemtjänster under perioden 2014–2017. Som ett led i satsningen har Naturvårdsverket publicerat en guide för värdering av ekosystemtjänster som har riktats till kommuner, landsting

och regionförbund. Det är därför viktigt att regeringen nu fortsätter arbetet med att synliggöra värdet av naturens ekosystemtjänster.

9. Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, punkt 10 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3363 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

De s.k. stadsmiljöavtalen är t.ex. ett lämpligt sätt för staten att medfinansiera åtgärder för hållbara stadsmiljöer och hållbart resande. Vi menar dock att stadsmiljöavtalen kan utvecklas ytterligare, t.ex. genom åtgärder för ökad gångtrafik och för samordnade varutransporter. Stadsmiljöavtalen bör även utgå från ett tydligt nationellt stadsmiljömål om minskad biltrafik och ökad tillgänglighet för kollektivtrafik, fotgängare och cyklister. Ett etappmål inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö bör därför antas med målsättning att minska biltrafiken och öka resandet med kollektivtrafik och cykel och till fots.

10. Finansiering av insatser för bevarande av bl.a. natur och hav, punkt 11 (L)

av Lars Tysklind (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi ska ta oss an klimat- och miljöutmaningarna med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Liberalerna ser ett behov av olika insatser för naturvård, hav och vattendrag och för att bevara den biologiska mångfalden inklusive skyddsvärd skog. Smarta och hållbara lösningar kan drivas fram med

hjälp av vetenskap, teknikutveckling, marknadsekonomi och frihandel, men när det gäller skydd och bevarande av natur, hav och biologisk mångfald är emellertid marknadsekonomi inte lösningen, utan det krävs insatser som finansieras av det offentliga.

11. Subventioner, punkt 12 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:1149 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20.

Ställningstagande

De potentiellt miljöskadliga subventionerna i Sverige uppskattas till ett belopp av ungefär 60 miljarder kronor i Naturvårdsverkets uppdaterade kartläggning 2017. Utfasning av miljöskadliga subventioner har diskuterats i flera internationella processer, bl.a. inom EU, OECD och G20. Enligt den europeiska kommissionens Färdplan för ett resurseffektivt Europa ska miljöfarliga subventioner fasas ut till 2020. Enligt OECD kan en subvention definieras som miljöskadlig om den uppmuntrar till att mer miljömässig skada sker än vad som varit fallet utan subventionen. Att subventionera miljöskadliga aktiviteter, samtidigt som arbete görs för att lindra skada och undvika miljöskadliga aktiviteter, är inte ett lämpligt sätt att använda samhällets resurser. Naturvårdsverket konstaterar att subventioner förutom sin avsedda effekt även kan leda till oönskade effekter. De kan t.ex. bidra till negativa miljöeffekter genom att påverka beteenden som leder till mer avfall, större utsläpp, ökad resursutvinning eller negativ påverkan på biologisk mångfald. I Sverige är det framför allt tre sektorer som har potentiellt miljöfarliga subventioner: transport-, energi- och jordbrukssektorerna. Flera av subventionerna har införts för att uppfylla andra politiska syften som t.ex. regional- eller arbetsmarknadspolitisk hänsyn. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på utfasning av miljöskadliga subventioner där borttagande av subventioner är granskade i fråga om miljöeffekter, påverkan på offentliga finanser och generella ekonomiska och sociala kostnader och fördelar.

12. Kompensation vid inskränkningar i äganderätten, punkt 13 (S, MP, V)

av Åsa Westlund (S), Isak From (S), Sara Karlsson (S), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Monica Haider (S), Jens Holm (V) och Marianne Pettersson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motion

2017/18:3420 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 11.

Ställningstagande

Respekten för äganderätten och för skyddet av egendom är grundläggande i en demokrati och inte något som bör förändras. Ibland kan det dock finnas hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl som är viktiga att beakta för vår samtids och framtids skull, och i dessa fall kan det finnas starka skäl att inskränka t.ex. en markägares rätt att fullt ut bruka sin mark. Frågan om vilken kompensation som kan och bör ges till markägare vars intresse av en oinskränkt ägande- och brukanderätt under vissa omständigheter alltså kan behöva stå tillbaka för andra tungt vägande intressen är komplex. Ett slags kompensationsmodell som har prövats är att ge markägare ersättningsskog i utbyte i samband med skydd av miljömässigt värdefull skog. Regeringen har anfört att man kommer att analysera hur denna modell har fungerat och hur den kan utvecklas. Det kan i detta sammanhang även framhållas att anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur, genom riksdagens beslut att bifalla regeringens förslag i budgetpropositionen för 2018, kommer att öka med 150 miljoner kronor per år t.o.m. 2027. Frågor bl.a. om hur sådana rådighetsinskränkningar som vi har beskrivit ovan kan och bör kompenseras är dessutom föremål för prövning i domstol. Utfallet av dessa domstolsprocesser måste enligt vår uppfattning avvaktas och analyseras innan det går att dra några välgrundade slutsatser om behovet av eventuella lagändringar. Detta är något som även miljöminister Karolina Skog alldeles nyligen har anfört i samband med en interpellationsdebatt i riksdagen (ip. 2017/18:372, debatt den 13 mars 2018). Mot denna bakgrund anser vi att det aktuella motionsyrkandet bör lämnas utan vidare åtgärd.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (M)

Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M) och Jesper Skalberg Karlsson (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de nu aktuella kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Cassandra Sundin (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de nu aktuella kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om Centerpartiets förslag hänvisar jag till de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de nu aktuella parti- och kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om Liberalernas förslag hänvisar jag till de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i nu aktuell kommittémotion men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 15 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om Kristdemokraternas förslag hänvisar jag till de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de nu aktuella kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartering och inventering av djurliv som kan drabbas av vindkraftverken ska vara på plats vid den initiala ansökan om uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägare vid uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för förlorat värde på fastigheter vid uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid handläggningen av miljötillstånd i större omfattning än i dag arbeta proaktivt och behjälpligt gentemot företag som vill expandera och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:943 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över gränsvärdet för buller från vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:961 av Per Lodenius och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, med syftet att underlätta för de verksamheter som bedrivs där, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:980 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rätten att överklaga miljörelaterade myndighetsbeslut och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1149 av Jens Holm m.fl. (V):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på utfasning av miljöskadliga subventioner där borttagandet av subventioner är granskat med avseende på miljöeffekter, påverkan på offentliga finanser och generella ekonomiska och sociala kostnader och fördelar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1175 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att se över den sociala hållbarheten vid miljöprövningen när placeringen av vindkraft avgörs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1182 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1489 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skjuta till extra resurser till de myndigheter som hanterar tillståndsärenden i syfte att korta ned handläggningstiderna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktualisera förslagen i Miljömyndighetsutredningens betänkande Vägar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppet samtliga tre pelare, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2306 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliga åtgärder mot utbyggnad av vindkraft i fjällmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2399 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2536 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för allvarigare miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2608 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en revidering av artikel 114 så att det framgår att en högre miljöambition i sig ska vara tillräckligt för att införa eller behålla strängare miljöregler i ett EU-land och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2765 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur närboende kan ersättas för sjunkande marknadsvärden på sina fastigheter i samband med vindkraftsetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för naturvård, hav och vattendrag och för att bevara den biologiska mångfalden inklusive skyddsvärd skog och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2958 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statens orimliga påverkan på äganderätt och brukningsrätt och att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras så att staten får reservera områden på en fastighet, utan att ersätta markägaren i fråga, i högst ett + ett år och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2999 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra beteckningen för jordbruket från miljöfarlig verksamhet till samhällsviktig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3010 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn med uppgift att ta fram ett förslag på hur naturens rättigheter kan integreras i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka äganderätten inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en äganderättsutredning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att differentiera tillsynsavgifterna för gruvverksamhet med hänsyn till verksamhetens omfattning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet för en hållbar utveckling ska beakta balansen mellan miljöhänsyn, ekonomi och sociala frågor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3354 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör fortsätta det arbete alliansregeringen påbörjade med att synliggöra och tydligt värdera ekosystemtjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3363 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett etappmål inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö bör antas med målsättning att minska biltrafiken och öka tillgängligheten för kollektivtrafik, cykel och gång och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till kommunalt veto mot vindkraft bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3420 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka äganderätten i syfte att öka konkurrenskraften inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kompensationsmodeller för brukandebegränsningar av mark som inskränker på äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prövningen av djurhållande verksamhet bör koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningsskyldig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk bör klassas som en miljöpåverkande verksamhet, inte en miljöfarlig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3563 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver vända inställningen och i stället stå upp för äganderätten och privat ägande och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket på europeisk och global nivå ska reformeras så att ekonomiska styrmedel effektivt kan användas för resurseffektivitet, en giftfri vardag och minskad klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i miljö- och klimateffektiv teknik underlättas genom att tillståndsprocesser och tillsyn ska förändras för att bättre beakta de samlade miljöeffekterna, en riskbaserad prövning och en effektivare myndighetsutövning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett grönt spår för verksamheter med mindre risk eller olika former av test- eller provverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska ha en stödjande roll så att det blir lättare att göra rätt från början och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Miljömålsberedningen i uppdrag att genomföra en bred översyn och uppdatering av miljömålssystemet som anpassar och förenar det med FN:s hållbarhetsmål och ett bredare arbete för hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ägande- och brukanderätten ska värnas och dess genomslag stärkas vid beslut och myndighetsutövning och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka den lokala miljö- och klimatmakten genom att fler beslut om miljöregler och miljöavgifter ska kunna fattas lokalt och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverk ska utformas för att möjliggöra för kommuner som vill satsa på spjutspetsprojekt eller testa nya tekniker att göra det och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra utformningen av miljöbalken så att jordbruket inte bedöms som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3902 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en revidering av artikel 114 i Lissabonfördraget och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
15. Motioner som bereds förenklat		
2017/18:899	Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)	12, 14 och 15
2017/18:943	Magnus Oscarsson (KD)	
2017/18:980	Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C)	
2017/18:1175	Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M)	
2017/18:1182	Gunilla Nordgren (M)	
2017/18:2536	Lars-Axel Nordell m.fl. (KD)	1
2017/18:2608	Lars-Axel Nordell m.fl. (KD)	1
2017/18:2765	Jan Ericson (M)	
2017/18:2958	Betty Malmberg (M)	1 och 2
2017/18:2999	Cecilie Tenfjord-Toftby (M)	
2017/18:3010	Annika Lillemets m.fl. (MP)	
2017/18:3345	Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M)	6 och 7
2017/18:3351	Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M)	12
2017/18:3420	Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD)	10
2017/18:3426	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	21
2017/18:3563	Cecilia Widegren (M)	1
2017/18:3686	Annie Löf m.fl. (C)	2 och 63
2017/18:3855	Eskil Erlandsson m.fl. (C)	37
2017/18:3902	Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD)	1